

ELŐFIZETÉS

Helyben:

Egy évre 24 korona
Egy hónapra 2 korona

Videken:

Egy évre 28 korona
Egy hónapra 2 k. 40 f.

Hirdetések:

1. sorban 1000 szót egy sorban 20 fillér
minden sorban 10 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 12.

Przemysl védőseregének sikeres kitörései.

BUDAPEST. (Hivatalos.) Hadműveleteink a Kárpátokban tervszerűen játszódnak le, ellenség részéről tegnap többnyire csak utóvédek fejtettek ki ellenállást, melyeket visszavetettünk.

Galiciában még nincs döntés, ahol oroszok támadtak, mindentűt súlyos veszteségeket okozva, visszavertük.

Lengyelországi arcvonalunkon tegnap is nyugalom volt.

Przemyslt ellenség csak körülzárja, de nem támadja, a mindig vállalkozó szellemű védőrség az orvontól tiszteletreméltó távolságban tartózkodó körülzáró csapatokat csaknem naponként kisebb vagy nagyobb kitörésekkel nyugtalanítja. Höfer, vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Észak-Lengyelországban előrehalad a támadás.

Berlin. A nagy főhadiszállásról jelentik:

A Mazuri tavaktól keletre nincs változás.

Észak-Lengyelországban támadásunk tovább halad.

Dél-Lengyelországból nincs semmi ujság. Legfőbb hadvezetőség.

Szerbiában végrehajtjuk a csapat eltolásokat.

Budapest, december 11. (Déli harctérről. Hivatalos.) Déli hadszíntéren semmi fontosabb esemény sem fordult elő. Az elrendelt eltolások általában nagyobb harcok nélkül mennek végbe.

Flandriában megújultak a harcok.

Berlin, december 11. délelőtt. Nagy főhadiszállás jelenté: Flandriában előbbre haladtunk.

Ardennektől nyugatra és keletre ellenséges tüzéségi állások ellen jó eredményel harcoltunk. Franciáknak de Cetre és Bois de Prétre körül és Pont à Moussontól nyugatra ellenünk intézett támadásait visszavertük. Legfőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A koronás kéregető.

Arad, december 11.

Köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak a nagylelkű adományok, amelyeket a t. o. olvasók a montenegrói hadvezetőség céljaira szívesek lesznek juttatni, — hirdeti az orosz lapokban Nikita. Komoly nevén I. Miklós, Görbeország királya. Szégyellős poz nélkül, a gyakorlott pumpolók közvetlenségével jelenti be, hogy a pénze elfogyott. Volt? Hát volt. Nem ugyan a maga országának becsületéből. Montenegróban nem nőnek buján az adófizetők, a virilisták s maga az adóbehajtás is nehezen mehet olyan országban, ahol minden ember békében is fegyverekkel megrakott tüszővel ijesztheti az egzekutort. Azért Nikitának mégis volt pénze. Úgy mondják, apanázst kapott egyes uralkodóktól, akik elvégre kartársi érzésből is kénytelenek voltak áldozni arra, hogy I. Miklós, ha már koronát visel, tudjon e ranghoz illően élni. (Állítólag azoktól az uralkodóktól kapta legtovább az apanázst, akikkel most hadban áll.) A balkáni háború alatt csinos mellékjövedelme volt a börze. Ő, aki a legközvetlenebbül tudta a bekövetkezett és a küszöbön álló hadieseményeket, ügynöke útján kihasználta az árfolyamok alakulását, amelyet ettől, vagy attól az eseménytől teljes biztossággal remélni lehetett. Költséges passziója, drága udvartartása nem volt, — szóval Nikitának volt pénze a háborúhoz.

Volt. Most azonban, — jelenti az oroszoknak — nincs. Mért éppen az oroszoknak? Ha az orosz javasaszonnyok a kéregetően kinyújtott montenegrói kézből olvasni akarnának, szuró szemrehányás vonásait olvasnának ki abból. Az oroszoktól kér kegyes adományokat Nikita, hiszen az oroszok miatt tartja és lyukgatja a

bőrét. Mit várhat ő a háborútól? Hódítani? Lehet, hogy a mikor váratlanul betört Bosznia déli részébe, csakugyan megvillant fejében az ábránd, hogy Cetinjét új fővárossal fogja kicserélni; lehet, hogy a Lovcenről nézve, egy-egy pillanatra lehetségesnek tartotta, hogy Cattaro a montenegrói tengerpart gyöngye lesz. Azóta azonban Boszniából egyszer s mindenkorra kizavarták és Cattaro felé céltalanul ágyuznak neki a Lovcen felől a francia tüzekek és az Adria felől a francia hajók.

— Mi van nekem, — gondolhatja Nikita az ő józan és reális gondolkodásmódján, — a francia tüzekekből és a francia hadihajókból? Pénzt ide, az a beszéd. És miután a franciák adják a „természetbeni segélyt“, már csak ezért is az oroszokhoz kell fordulni pénzért. Ti bátyuskák! — olvashatni ki a könyöradomány-gyűjtő sorok közül! — ti orosz pénzesek. Ha van pénzetek arra, hogy romániai újságkiadók feneketlen zsebet tömjétek, ha van pénzetek arra, hogy ezer meg ezer kémeket és árulót hizlaljatok, ha van pénzetek arra, hogy győzelmi híreket vegyetek magatoknak a Reuter-ügynökségnél, árszabás szerint, — akkor legyen pénzetek a Nikita háborújára. Hiszen a jó Nikita főképen és egyesegyedül azért harcol, hogy a „svábák“, az osztrák-magyar monarchia katonái közül kevesebben meghessenek föl ellenetek, az oroszok ellen harcolni. Lehet ilyet Montenegrótól egyszerű szívesképp elfogadni a jó módú, a dúsgazdag oroszoknak?

Hirlapilag nyugtáztatnak, — ismétli a csengő szavu Nikita, de bizonyára nagyobb eredmény nélkül. Az oroszok bizalmasan megbeszélnek neki, a mit ugyanis tudott: „hiszen mi

is abból esinálunk háborút, a mit a franciáktól esiholtunk ki! Az a pénz pedig szintén fogytán van, új milliárdokat pedig aligha lehet a beteg franciáktól várni. Arra az oroszok is elég okosak, hogy a más pénzén viseljék a maguk háboruját; olyan bolondnak meg ne képzelje őket Nikita, hogy a maguk pénzét a más háborujára fogják költeni!

Vilmos császár

és Tisza találkozása.

(Angol hazugságok a magyar viszonyokról. — A Morningpost meséi.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Már többször volt alkalmunk közölni részleteket azokból a bődületes hazugságokból, amelyekkel a londoni Morningpost időről-időre telekürtöli a világot. A köptelen és kacagtató kitalálásokat a kitérő angol lap mindig mint egy Budapesten élő magyar újságíró Londonba eljuttatott tudósításait adja be olvasóinak. A cikkekből azonban annyira kéri a magyar viszonyok és magyar vezető emberek nem ismerőse, annyira meglátszik bennük az angol felületesség, hogy semmi kétség nincs abban, hogy a cikkek épügy, mint a szerzőjük a londoni szerkesztőség valamelyik szobájában születtek meg.

December ötödikén megjelent számában a Morningpost tovább szövegeti azt a mesét, amelyet Tisza István grófnak a német főhadiszállásra tett útjáról talált ki. Már a minap ismertettük, hogy az angol lap „budapesti újságírója” szerint Károlyi Mihály gróf és Váczonyi Vilmos „a nemzeti bizottság nevében megfenyegették Tiszát, hogy a parlamentben rettenetesen megtámadják, ha nem eszközli ki a német császártól néhány magyar hadtest hazaengedését a Kárpátok megvédésére.” Tisza István azután lélekzetét veszítve rohant Bécsbe, ahol engedélyt eszközölt ki, hogy Vilmos császárnál fölléphessen a kívánságok teljesítése érdekében.

Most azután a Morningpost részleteket is közöl Tiszának a német főhadiszálláson időzéséről. Részleteket, amelyek annyira vad kiesések, hogy még az angol olvasóknak is a megpuhkaadásig kell kacagni elolvasásuknál. Elmondja többek között, hogy Tisza István grófot a főhadiszálláson Pontiusból Pilátushoz szalajtották és mindenhol üres szavakkal becsúszották el. Végre nagynehezen sikerült a grófnak bejutni Vilmos császár elé. A császár keményen és ingerülten nyilatkozott a magyar ellenéről, amely nem állt fenyegetésekkel előállni. Vilmos egy percig sem titkolta, hogy őt ez a magatartás annál inkább meglepi, mert arra számított, hogy ilyen nagy és szent dologban, aminő a háború, Magyarország egységesen foglal állást. Tisza azonban — írja tovább a Morningpost — rem az a férfi, akit ilyen egyszerűen el lehet küldeni. A magyar miniszterelnök kijelentette, hogy minden áron kell hadtesteket küldeni a Kárpátokba, különben a kabinet kénytelen lesz lemondani.

Azt hinné az ember, hogy a hazugságok ilyen fokát elérve az angol lap már nem tud bődületesebbeket kieszalni. De nem. A Morningpost meséiben nincsen határa a köptelen, övéknek. A londoni redakció szobájában az angol zsurnaliszta — a budapesti magyar újságíró áruházában — így fantáziál tovább: Tisza, amikor utjából hazatért Budapestre, elmondta politikai barátainak, hogy a német császár a Tisza-kabinet esetleges lemondásáról hallva, kimondhatatlan dühbe gurult. Hohenzollern Vilmos nem habozott annak kiállításával sem, hogy nem mindig a nyílt ellenségek a legveszedelmesebbek és hogy ez a magyar egoizmus még tönkreteszi az egész hadjárat terveit! A császár reszketett a felindulástól és megígértette Tiszával, hogy nem kockozza az amúgyis kritikus idők nehezségeit.

Hogy a hazugságok áradatát még valószínűbbé tegye, elmondja azután az angol lap tudósító, hogy a magyar sajtó nagy elégedetlenséggel fogadta a miniszterelnök utazásának eredményét és hogy a Pesti Hírlap november 24-iki számát el is kobozták egyik cikke miatt, amelyben azt hangoztatta, hogy a németek elkobozták a monarchia alkotmányos jogait. A képzeletbeli „budapesti újságíró” azonban mégis hozzájutott az elkobzott cikkhez, mert részleteket közöl belőle és egyebek közt oitálja azt a panaszt, amely szerint „Magyarország nem tűrheti el azt, hogy nemzeti függetlenségét a német nagyvezérkar elnyomja és hazánkat Németország alárendelt vazallusává tegye.”

Folytassuk-e tovább ezt a gyönyörű virágokertjét a hazugságoknak és bolondgombáknak? Természetesen nálunk mindenki jól tudja, hogy a Pesti Hírlapot egyáltalán nem kobozták el és hogy az egész magyar sajtó lelkesen föltétlen szükségességét hangoztatja a német szövetségünkkel való együttműködésnek és a németekről a magyar nemzet minden fia csak szíve mélyében átérzett szeretettel szólhat. Arról a szédítő butaságról, amit a Morningpost Tisza és a német császár párbeszédéről hazudik össze, nem is lehet egyetlen komoly szót szólni. Mi itthon csak nevetgetünk minden, de milyen lesz azoknak a kiábrándulás, akik Angliában a Morningpost és hasonló hazug lapok hírei alapján képzelik el az európai helyzetet!

Harc az ellenséggel

és az elemekkel.

(A flandriai harctér stratégiai képe. — Elvérzik lassan az angol haderő.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Dorott őrnagy a flandriai és lengyelországi harctéri helyzetről a Berliner Tageblatt legutolsó számában a következőket írja:

— Azokból a hadműveletekből, amelyeket mindkét ellenfél két hónappal ezelőtt kezdett meg Belgiumban és Franciaországban, változatlanul álló harc fejlődött ki, mely sem nekünk, sem az ellenségnek nem volt szándékában. Joffre tábornok stratégiaja, mióta mi elhagytuk Páris kerületét, pontosan ugyanarra a célra irányult, amelyet ezelőtt a német hadvezetőség akart elérni: az átkarolásra és a döntésre. A célhoz vezető úton azonban az ellenség is, meg mi is különös harc terepre jutottunk, Észak-Flandriába. A nagy hadmozdulatokat megakadályozó természet váltakozva hiusította itt meg a mi és az ellenség offenzíváját, viszont éppen ilyen gyakran támogatta a két ellenség védekezését. És mintha magától nem volna elég rossz ez a terep, ellenségeink még mesterséges eszközökkel is megrontották. Hogy éppen a szövetségesek határozták el magukat az ország elárasztására, az azért történt, mert Soissons és a tenger közti diadalmas előnyomulásunk után nem volt már erejük hozzá, hogy minket letiporjanak. Így kettős küzdelmet kell itt megvívni mindkét félnek, egyet az ellenség, egyet az elemek ellen. A háború története később fogja mutatni, milyen nyomatókusan forgatták fel és keresztettk a hadterveket e természeti erők. Mindenesetre távol van a német harci oktatástól, hogy komolyan befolyásoltatni engedje magát szélről és vihartól. Ha azt kérdezzük, hogy a természet Flandriában kinek a pártját fogja, úgy látszik, hogy az ellenséget, mert támogatja azt a törekvését, hogy a döntést kitolja. De én azt hiszem, a mi feladatunk az, hogy a flandriai kedvezőtlen időjárásból és rossz terepből is kikutasssuk azt, ami számunkra kedvező. És látni fogjuk akkor, hogy a ter-

mészet előnyt biztosít nekünk az áttöréssel szemben.

Felmerült az a kérdés, hogy az ellenség megkísérli-e itt az áttörést. Kitchener lord szívében bizonyára nincs forróbb óhaj, mint hogy zavartalanul birtokolja a csatorna partját. De éppen Kitchener lord meglehetett már az, hogy mit jelent egy megerősített tábori hadállás ellen való támadás. Mikor 1900. február 18-ikán egyik Highlander brigádjának Paardeberg elleni támadása összeomlott a burok tüzelésén, Kitchener így nyilatkozott:

— Ha tegnap reggel tudtam volna azt, amit ma tudok, nem támadtam volna meg a burokat, mert az egyszerűen lehetetlen a modern fegyverek ellen.

És mi volt Paardeberg és mi volt az akkori fegyvertechnika Ypernhez és Dixmuidenhez képest. Most ugyanez a tábornok, mint az angol szárazföldi hadsereg főparancsnoka, hetek óta éli át nehezen kiegészíthető hadseregének elvérzését az Yser területen. Bizonyára eszébe jutott neki a Highlander brigád akkori parancsnokának ez a mondása:

— Amit vitéz emberek tenni képesek, azt megtették a Highlanderek, de ugylátszik, vannak bizonyos törvények, amelyek megállítják a veszteségnek azt a fontos határát, amelyet civilizált katonákból álló csapatok még elviselni tudnak.

De Angliának vannak civilizálatlan és félig civilizált katonái is a fronton. És franciák, akiket bizonyára kihasználnak addig, míg utolsó csepp vérük is ki nem folyik. De mindegyikre érvényes ugyanez a törvény és a brit segédszervezetekben nincs meg az a belső ösztön, amely arra hajtja őket, hogy átlépjék a veszteségi határt. Ilyen ösztönre fognak azonban találni az angolok ellenségeiknél. Nálunk, németeknél a hazaszeretet magasabb érzéséből és a katonai kötelességerzetből származik ez az ösztön, az izlám hívóinál a vallási felfogásból.

Ehhez járul még az a körülmény, hogy egy áttörési kísérlet ritkán sikerül és a flandriai harctéren alig vannak meg azok a feltételek, amelyek az áttörés sikeréhez szükségesek. Mindent összefoglalva, sok körülmény szól a mellett, hogy a mostani makacs helyzetet a flandriai harctéren ellenségeink nem fogják megakadályozni.

Egészen más a lengyelországi háború képe. Az itteni csata elhatározó áttörés volt. Ilyennek jellemezte a német legfőbb hadvezetőség a Lodz mellett december 7-én kivívott sikert, a melynél talán az ellenség messze előretolt pozíciójának kiűréséről volt szó. A Hindenburg-féle áttörés ezt a sikert a fenyegető átkarolásnak köszönheti. A sikernek most már észrevehető hatásai az oroszok „igen nagy” és „szokatlanul véres” veszteségei, támadásaik ritkulása, teljes mozgási szabadságunk visszanyerése, az oroszok üldözése egészen a Miazgától keletre lévő állásaikig és hadseregük szétdarabolása. Lodztól keletre és délkeletre gyorsan vonulnak vissza, de alighanem teljes rendben, mert különben ma már nagyobb lenne a zsákmány. A további visszavonulást délkeleti irányban feltartja Tomaschow két oldalán a Piliza folyó, amely helyenként erős akadályt képez. A szétugrasztott orosz főerő másik részének keleti visszavonulása a Visztulához vezet. A németek fenyegető üldözése mellett 120–140 kilométernyi utat kell megtenniük. A mi balszárnyunk, amely a lodzi győzelem idején Lowicnál és attól északra állott, bele fog szólni ebbe. Varsótól délre rövidebb útja van a Visztulához, kerek számban nyolcvan kilométer. A balszárny offenzívája sokatígérő lehetne.

Flandriában

ujra megkezdődnek a harcok.

(Joffre tábornok győzelmet ígér. — A francia kormány Párisban. — Poincaré életveszélyben.)

Tájékoztató tudósítás.

Berlin, december 11.

Amsterdam, december 11. A Daily Mailnak jelentik Észak-Franciaországból: Az Yser mentén ismét sok támadás és ellentámadás, tegnap pedig Tervysénél véres ütközet volt. Ezt a helységet a németek gépfegyverekkel felszerelt tüzérséggel támadták. A tüzérség mögött gyalogság gázolt át a víz alá helyezett területen. A katonák sok helyütt nyakig voltak vízben, amelyen a gyorstüzelő ágyúk működése közben átuszta. A tüzelés megszűntével a németek már csak husz méternyire voltak a célponttól. Partra érve rajonálakban lepték el a töltést. A szövetségesek rohamot intéztek ellenük. Szuronyharc támadt. Mechelnél is erős harc dúl. Itt a németek a hidór bázisját valószínűsítő erődökkel alakították át és a ház részeibe és kis ablakaiba gyorstüzelő ágyúkat állítottak. A franciák a házat rohammal kísérelték bevenni, miközben valószínűsítő golyóesőt hullottak rá. Akartak a falakon mászni, de sok helyütt farkasvermekbe estek. A franciák vesztesége igen nagy volt.

Két hét alatt győzni akar Joffre.

Kopenhága. A Daily Telegraph haditudósítója szerint Joffre generalissimus Poincarénak, amikor a köztársasági elnök legutóbb a főhadiszálláson járt, tizennégy napon belül nagy győzelmet ígért.

A franciaországi harcok.

Stockholm, december 11. Az Anglián át érkezett jelentések a Verdun melletti állásokról szintén csak rég ismert dolgokat tartalmaznak és nem igen sejtetik a németek részéről történt nagyobb csapatösszevonásokat. A La Bassée mellett és ettől északra folyó csatározások szintén csak alárendelt jelentőségűek. Azokat a híreket, melyek német erődítések érkezéséről és a németek ama szándékáról szólnak, hogy a francia frontot át akarják törni, óvatossággal kell fogadni.

A francia kormány Párisba tér vissza.

Stockholm. A francia kormány véglegesen elhatározta, hogy visszamegy Párisba. Az entente és semleges hatalmak diplomatai szintén visszatérnek. Iswolski orosz nagykövet már vissza is ment a fővárosba.

Poincaré elnök életveszélyben.

Páris. Hazebroukban egy német Taube repülőgép Poincaré szemléje alatt vetett bombát, amely közvetlenül az elnök közelében esett le és megölt tizenhat katonát. Az elnök esaként menekült meg.

Elesett tábornokok.

Turin, december 11. A Stampa jelenti, hogy az Altkirchnél megsebesült Pau tábornok sebei következtében meghalt.

Bécs, december 11. A Neues Wiener Journal jelenti Berlinből: Meyer bajor vezérőrnagy autójába akart szállani, mikor egy francia repülőgépről rendkívüli magasságból egy nyíl találta el. A nyíl keresztüljutott a sisakjára, azután mélyen a fejébe hatolt és a szerencsétlen embert nyomban megölte.

Ninos karácsonyi fegyverszünet.

Róma, december 11. A Vatikánban nem titkolják, hogy a hadviselő államok kormányaitól tagadó válasz jött a szenteknek arra a kérdésére, nem volna-e hajlandók a karácsonyi ünnepek alkalmából rövid fegyverszünetet elrendelni.

Francia erőszakoskodás német katonáorvosokkal.

Páris. Az elítélt német katonáorvosok letétét újabb hadbíróshoz utalták.

(Amint ismeretes, a franciák több elfogott német katonáorvost, ápolót és vöröskeresztes ápolót, köztük apácákat is hadbíróshoz elé állították és „kötszer-lopás” meg hasonló aljas és erőszakos vádak alapján fogságra ítélték. A német császár és német kormány igen energikusan tiltakozott a brutális és jogtalan francia „bíráskodás” ellen és megtorlást helyezett kilátásba.)

tásba. Ugy látszik, ennek eredménye az ítélet felülvizsgálása.)

Olasz szociálisták a háború ellen.

Róma. Az olasz szociálisták majdnem naponta rendeznek tüntetéseket a háború ellen.

Japán nem adja vissza Csingtaut.

Tokio. Kato külügyminiszter meginterpelláltatván, kijelentette, hogy Japán Kimsau visszaadására Kínának, a háború után sem gondol.

Magyar huszárok a lodzi harcokban

(Háromszor elfoglalt és visszavett város. — Véres küzdelmek Orosz-Lengyelországban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Szemléltető képet nyújt az alábbi levél a Lodz körüli és a városban lefolyt rettenetes harcokról. A levelet Hindenburg hadseregével harcoló magyar csapat tisztje küldötte Aradra, akinek itt lakó előkelő ismerőse volt az Aradi Közlönynek felhasználás céljából átengedni.

November 30/1914.

...Bocsássanak meg méltóságodék, ha oly soká nem adtam hírt magamról, de az utóbbi napokban igazán nem értem rá. Megjegyzendő, hogy a küldött csomagokat megkaptam ugyan, de most már nem az enyéim. A szállítmánygálosok és a kozákok valószínűleg nagyon örülnek neki. Azonban örülnöm kell, hogy az életem még az enyém. Rettenő dolgok történtek velem és azzal a hadosztállyal, amelybe a mi csapatunk tartozik, amik a következők történtek.

— A mi hadosztályunk mars iránya Brzeziny volt, Hellenowon át, Lodz felé. Lodzot több hadtestünk támadta. November 18-án, miután Brzezinyt, egy piszkos lengyel várost, az oroszok kiűrték, előrenyomultunk azzal a szándékkal, hogy Hellenowban kvartélyozunk. Azonban a község előtt pokoli tüzzel fogadott az ellenség, úgy, hogy a rettentően hideg éjszakát a lövészárkokban kellett töltöni. Reggelig nagy tűzben voltunk, de mire a borzasztó lengyel kód szerte foszlott és mi előre mehettünk, a magyar fiúk olyan rettentő rohamot intéztek az ellenségre, hogy azt Lodz futamították. Itt azonban nagy orosz erők váriak és nekünk visszavonulás volt a parancs.

— Másnap azonban az én zászlóaljам azt a parancsot kapta, hogy vonuljon Lodz irányába. A 4. század Brzezinyben maradt, mert igen sok volt a fogoly és azokat tovább kellett szállítani egész a hadtápparancsnokságig. Este az orosz gyalogság és kozákok nyugtalanítottak bennünket és elvették a tréning egy részét. Azonban a magyar huszárezred sneidigul vissza vette tőlük. A divizionárius külön díszretben részesítette a magyarokat. A rabló kozákok holtteste sűrűn borította a mezőt, borzalmas látvány volt. Hogy a meglepő támadást az ellenség meg ne ismételhesse, zászlóaljparancsnokunk az én századomat a városka elé rendelte. Századosom két szakasszal elvált tőlem, ellenséggel találkozott, amely nagy erővel támadt rá. Mint később értesültem, derék parancsnokom 3 nap és 3 éjjel erdőkön át bujdosva szakaszaival és többször a megsemmisülés előtt álva, végre keresztül vágta magát ellenséges lovasság és gyalogos csapatok közt és egy másik hadtesthez csatlakozott.

A két ott maradt szakasz az én parancsnokságom alá került. Az egyik szakasz parancs-

nokom egy nyaksebet kapott kadett volt, akinek ott az ellenséges tüzben vette ki az orvos a golyót a testéből. Többször rohantak meg bennünket az oroszok, de kisdud csapatunk kitartott. Este erősítést kaptunk, négy szakasz huszárt; azonban az oroszok is minderősebb csapatokkal érkeztek és reggelre azt jelentették járőreink, hogy körülbelül két orosz hadtest van felvonulóban. November 21-én rohamot intéztek a városka ellen. Háromszor elfoglalták, háromszor vertük ki mi magyarok és a közben megérkezett német csapatok őket a bajonettel.

— Az utolsó pillanatban azt a parancsot kaptam: A várost feladjuk, kísérelje meg, hogy a zászlóalj tréningjét Hellenowtól nyugatra fekvő 232-es magaslaton biztonságba helyezze. Minden csapat elvonult a városból. Magam maradtam a városban körülbelül 16 kocsival. Ha az oroszok elébb nem raboltak volna és ezzel nem lassították volna meg a város megszállását, ott veszünk volna el. A város kijáratát elzárta az orosz tüzérség, mely az utat lötte gránáttal és schrapnellal. Tehát balra kellett kanyarodni egy hasadékhá, de szerencsétlenségemre abban felfordult orosz kocsik feküdtek. Hogy kiszabaduljunk, ki kellett mennünk egy töltésre és abban a pillanatban, hogy a töltés szélét elértem, gránátok és schrapnellek zuhogtak. Több lovunkat megölték úgy, hogy a kocsikból a legfontosabb dolgokat magunkhoz véve menekültünk. Az orosz tüzérség még üldözött egyideig, de szerencsére elértük a mi lövészárkainkat.

— Másnap csatlakoztam az ezredemhez, amely a hadosztályhoz volt vonulandó. Az oroszok, akik Varsó felől jöttek, hátba akarták támadni a hadosztályunkat. Nehéz napok voltak ezek. Valósággal úgy éreztük, mintha egy üstben főttek volna bennünket. De azért tartottuk magunkat. Másnap éjjel a mi hadosztályunk minden csapata rohamra fejlődve, öt falun át vonulva Brzezinyre vonultunk vissza és mélyen behatoltunk az oroszok főtartalékjai közé. Két nap éreztük magunk körül az orosz gyűrűt. November 25-én éjszaka áttörtük az orosz főtartalékot Strykownál. Rettenő éjszakai harcok voltak, de mi győztünk. A harcok, véleményem szerint, még hosszú ideig el fognak tartani.

Hadsereg szállítás. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara ezután hozza az érdekeltek tudomására, hogy a közös hadügyminisztérium legutóbb nagymennyiségű katonai jelvény szállítására irt ki pályázatot. A szállítandó cikkek jegyzékét és a pályázati feltételeket az e cikkek előállításával foglalkozók a kamarai irodában megszerezhetik.

Balkáni haderők új felvonulása a szerbek ellen

(Péter király a dinasztia veszedelméről. — Az arangyelovác-gorni milanováci védelmi vonal.)

Távirati tudósítás.

Budapest, december 11.

A hadvezetőség jelentése, amelyben a szerb hadterén küzdő csapataink új csoportosulását adta hírül, sok helyütt aggodalmat keltett, általában pedig ninosenek tájékozva afelől, hogy a jelentés tulajdonképpen mit foglal magában. Illetékes helyről erre vonatkozólag az alábbi felvilágosítást nyertük:

— A szerb hadsereg Mladenovac—Arangyelovác és Gorni Milanovác közé vonult vissza, miután Valjevo körül helyzete tarthatatlanná vált. Az új védelmi vonalat még az annexió idején rendkívül megerősítették és a Rudnik-hegység is kedvező defenzívát ígért. A mi hadvezetőségünk természetesen tájékozva volt az ellenséges védelmi vonal erősségéről és alkalmasságáról a tisztában volt azzal, hogy a szerbek itt kétségbeesett küzdelmet fognak kifejteni, hogy menekülő seregeiket biztosítsák. A szerbek minden lehetséges tartalékjukat erre a vonalra hozták és a visszavonulás fedezésére elszánt támadásokat kockáztattak meg, amelyeket csapataink eredményesen visszautasítottak. Csapataink arra a megállapításra jutottak, hogy az ellenség Arangyelovác és Gorni Milanovác közt természeti akadályok felhasználásával elszánta magát. Miután pedig Belgrád elfoglalásával módunkban áll a Szerémség és a Bánát gazdag vasutvonalait felhasználnunk, ezzel új fázis kezdődik Szerbiában, ami csapataink megfelelő elhelyezkedésével a szerb seregek összeomlását fogja eredményezni.

Péter király látogatása az új védelmi vonalon.

A Südslavische Correspondenz jelentés szófiai forrásból:

A szerb hadsereg válságos helyzetét jelező hírekre Péter király Topolából, ahol súlyos betegesen pihent, a harvonalra utazott. Péter király Sándor trónörökösével a György herceggel, továbbá Pál herceggel jelent meg az arangyelováci és gornimilanováci táborban, hogy katonáit buzdítsa.

A király úszói és legénysége előtt rövid beszédet tartott, amelyben kijelentette, hogy hadserege bátorságában és önfeláldozásában bizakodik, mert Szerbia megmentése és a dinasztia uralma a legközelebbi harcok kimenetelétől függ. A király kiosztott egy sereg kíséretet a tisztek és a legénység között. A király megjelenése a táborban mély benyomást tett a katonákra, Annál a beszédnél, amelyben a király Arangyelovác mellett intézett katonáikhoz, hír szerint drámai jelenetek játszódtak le.

A szerb lapok a katonai operációk részleteiről semmi közlést nem hoznak és csupán a szerb főhadiszállást teszik közé, amely a stratégiai visszavonulás szükségességét hangoztatja és egy új offenzíva kezdetét jelenti be. A szerb katonák még mindig sok bizalommal harcolnak és kijelentik, hogy a szerb hadsereg keményen el van szánva rá, hogy a legmakacsabb ellentállást fogja kifejteni. A lakosságot, csak úgy mint eddig, az európai harcok eseményeiről szóló fantasztikus hírekkel igyekeznek megnyugtanni.

Niesen általában nyugalom van, a Nemzeti színház rendszeres előadásokat tart és a varieték minden este zümmögnek. A skóciai

üléseinek lefolyása nyugodt, a javaslatokat vita nélkül fogadják el. Belgrád bevételére a szerb közvéleményre fájdalmas befolyást gyakorolt, bár az esemény következtére mindenki el volt készítve.

Lefegyverezett szerb katonák.

Konstantinápoly. A kolubarai vereség után Bulgáriába menekült szerb katonákat Widdinben internálták. Négyezer bolgár nemzetiségű, Macedóniából erőszakolattal verbuvált szerb katonák ugyanígy egyszerűen át ment Bulgáriába.

Szerbiának üggyelgősegyesége.

Szófia, december 11. A pétervári lapok Belgrád megszállásával foglalkozva a következőket közlik: Szerbia részére ez messzemenő hátrányt jelent stratégiai és politikai szempontból egyaránt. Szerbiának sürgős segítségre van szüksége. Helyzete azonban csak rosszabbodni fog, amíg létre nem tudják hozni a balkán nemzetek közti békés megértést. Ez az indoka annak, hogy az entente hatalmai most teljes erővel dolgoznak a román-bolgár-szerb kibékítésen.

Pénzadományokat kér Nikita.

A pétervári távirati üggyelgősegyesége jelenti: A Birsevijsa Vjedomosztij nevű pétervári újság a következő táviratot kapta Nikitától:

— Hadseregem a csatatereken van és katonáim egy része védi a hazát, másik része pedig még az ellenség területére is benyomult. Az ország segélyforrásai kimerültek és ezért minden pénzbeli támogatást köszönettel fogadok.

Cetinje bombázása repülőgéppel.

Róma, december 11. Egy osztrák magyar repülőgép elszállt Cetinje fölött és bombákat hajított, amelyek az orosz követségre és Danilo trónörökös nyaralójára hullottak. 1 embert megölt a robbanás. A helyőrség öléken tüzelt az aeroplánra, amely sértetlenül repült el Cattaro felé, de utközben bombákat vetett le a Lovcenre.

Albánia Szerbia ellen készül.

Szófia. Esszad pasa Tiraniában küldöttségnek kijelentette, hogy Albánia Szerbia ellen akcióra készül. Egy albán csapat már Podgoricáig nyomult.

Románia semlegessége.

Bukarest. Az Epoca szerint Bratianu miniszterelnök kijelentette az antant hatalmak követeléseinek, hogy a román kormány nem hajlandó országot Szerbia érdekében bármely akcióban angazsálni. A legújabb harcok tények sem igényelik a semlegességből kilépést.

Terjed a szent háború.

(A törökök sikerei. — Az afgán emir hadba vonult.)

Távirati tudósítás.

Konstantinápoly, december 11.

Batum felé közelednek a törökök.

Konstantinápoly, december 11. A főhadiszállás a következő hivatalos jelentést adta ki: Tegnap az oroszok hadihajóik védelme alatt megkísérelték, hogy Konia mellett Batumtól délre csapatokat szállítsanak partra, hogy bennünket oldalba támadjanak. A partra szállított orosz csapatokat visszavonulásra kényszerítettük, miközben súlyos veszteségeket okoztunk nekik. A harc folyamán három ágyút zsákmányoltunk.

A Van vilajet határán lovasságunk orosz lovasság támadását visszaverte. Vantól keletről Beir mellett a perzsa határon az oroszok támadását visszavertük és nekik nagy veszteséget okoztunk.

Berlin, december 11. A Berliner Tageblattnak jelenti Konstantinápolyból: Batum ellen az offenzíva tovább tart. Batum csak kevésbé van megerősítve és régi lőszerrel van ellátva. Azt hiszik, hogy a város a szárazföld és a tenger felől jövő támadásoknak nem tud majd soká ellenállani.

Miklós cár a Kaukázusban.

Berlin, december 11. A „Lohanzeiter“ jelenti Kopenhágából: Miklós cár tegnap Tiflisbe érkezett. A pályaudvaron több küldöttség fogadta, köztük a georgiai nemesség képviselői.

Elvonult az angol flotta a Dardanelláktól.

Athén. A Dardanellák ellen intézett angol-francia flottatámadás teljesen meggyúsult, a hajók már elhagyták a török vizeket.

Az egyiptomi harcok.

Konstantinápoly. A sinai félszigeten a törökök nyugatról, a szenussziak keletről támadták az angolokat, akik Egyiptomban két tűz közé kerültek. Miután pedig a bennszülöttek is lázadnak, az egyiptomi angol hatóságok helyzete válságossá lett.

Aden megtámadása.

Konstantinápoly. Sabir Sejd sejk, Sejd néptörzseiből álló csapattal, akik parancsnoka Abdul Rahman, a kaubai sejk volt, Aden ellen nyomult. Kahra és Okala határhelységeket elpusztítottak.

Konstantinápoly. Egy teheráni újság jelenti, hogy az afganisztáni emir már keresztul-tört a határon. Csapatai megszemlélésénél beszédet intézett katonáihoz, amelyben hangoztatta, hogy Anglia ősi ellenségük és most elérkezett a bosszu órája. A lap azt is jelenti, hogy Imamu Jahia önként kéznek nyilatkozott arra, hogy az Adennél álló angol csapatok ellen vonuljon.

A belgrádi vár lobogója. A meghódított Belgrád várfokán Hajdu Bsla nevű népfelkelő tüzte ki elsőnek a mi trikolorunkat. Mielőtt azonban ez megtörténhetett, le is kellett onnét hozni a szerb lobogót. Ezt a szerb lobogót a most Pécsen állomásozó 6. újdéki gyalogezred emberei hozták le, mely ezrednek egyik százada elsőnek vonult be Belgrádba és népfelkelőink azokat nyomon követték. Ezt a lobogót, melyért oly sok drága vérünk folyt el, Belgrádból elküldötték Pécsre az ezredparancsnoksághoz és azt ideiglenesen a Frigyes lakatnyában helyezték el, ahol most ezen ezrednek parancsnoksága van. Itt várja be a szerb nemzeti zászló, mikép rendelkezik vele a hadvezetőség és azért azt még csak közszemlére se bocsáthatják. Valószínűleg felvitatják azt Bécsbe, ahol a hadi muzeumban fogják először látni, mint hadtörténelmi nevezetességet, melynek felhozatala a román király nevével viselő e. e. d. névhez fog fűződni.

Magyar újságírók Belgrádban.

(Hírlapíró kolónia a Terazian. — Az egyetlen „vidéki” haditudósító. — A Frank-interjú sorsa)

— Belgrádban járt munkatársunk főljegyzéseiből. —

Arad, december 11.

Kedden, december 1-én léptek az első osztrák-magyar katonák Belgrád földjére, szerdán foglaltuk el hivatalosan a szerb fővárost, esütők délután megjelentek a Terazian az első újságírók, az előőrök, péntek reggel pedig már megszállták az újságírók Belgrád utcáit.

A Szerémség a polgári forgalom számára akkor még le volt zárva, a petrovaradini katonai parancsnokság senkinek sem adott passierscheint, Batajniczán túl vonat sem közlekedett, ezer akadály tornyosult és mégis — péntek délután már tizenegy magyar újságíró állt együtt a belgrádi Balkán-szálló éttermében.

Amikor pénteken reggel a zimonyi katonai állomásparancsnoksághoz tartottam, hogy engedélyt kérjek a Belgrádba való átmenetelre, már a Passierscheinnal kezükben jöttek velem szemben Kovács Arnold, a Neues Pester Journal és Kun Andor dr., az Esti Újság tudósítója, már kezükben szorongatva, a kis papírlapot, az aranykulcsot, amely kinyitja a katonai őrségek szilárd kapuját.

Belgrádban a legelső civil, akivel találkoztam, Frölich János, Az Újság híres riportere, az újságírói körök szeretetreméltó és szeretett „János bácsija”, valósággal sarkutatói dresszben, deciméternyi vastag kamáslinkban, hócipókban, a fején katonasapkával.

Frölich, mint ismeretes, tulajdonosa a kitűnő „Kinoriport” vállalatnak, amely aktuális újdonságokkal s harctéri felvételekkel látja el a magyar és osztrák mozikat. Mellette is vannak adjutánsai: a két operatőr a felvevőgéppel.

— Most már én is katona vagyok! — üdvözlötte Frölich. — A hadvezetőségtől kaptam megbízást, hogy hivatalos harctéri felvételeket készítsék. Főhadnagyi rangot kaptam s még ma fel is varatom a két arany rozettát!

Ha a belgrádi felvételekkel készen leszünk, megyünk Valjevóba, oda rendelték engem!

A következő percben már működni is kezd a felvevő apparátus: felveszik a Viktorovics győgszertárnak a bombázástól elpusztított épületét, a Moszkva-szállót, aztán a masina elé áll a Belgrádot elfoglaló seregek tisztikara s Frölich előékenyen jegyzi fel minden tiszt hozzátartozóinak címét, hogy értesíthesse őket: akkor és akkor, ebben és ebben a moziban láthatják majd férjüket, testvérüket, fiaikat.

Ujabb újságíró-társaság érkezik: Lévai Mihály „A Nap”, Sas László, a „Világ” és Simó Ferenc, a „Pesti Hírlap” munkatársa, akik Szabácsen hallották meg az örömhírt, onnan siettek a meghódított szerb fővárosba. Egy másik csoportban ott van Pásztor Árpád, „Az Est”-től, Tábori Kornél, a „Pesti Napló”-tól s Benedek Árpád, a „Budapest”-től, képviselve van szóval az egész fővárosi sajtó, valamennyi lap, míg a vidéki sajtót csak az „Aradi Közlöny” képviseli. Egy honvédfőhadnagy csodálkozva kérdezi is:

— Hogyan? Hát még vidékről is küldenek ki tudósítókat?

Helyettem egy pesti kollega válaszol jelszó elismeréssel:

— Nincsen azon mit csodálkozn! Az Aradi Közlöny van olyan jó, mint akármelyik pesti lap, sőt a háboru óta még jobb is és többet írhat, mint mi!

Csakhamar kiderül, hogy Belgrádba eljutni a nehézségek kisebb részét jelentette, a nagyobbak még csak most vártak az újságírókra: a tudósításokat eljuttatni. Zimonyban a posta még nem működött, táviratozni, telefonálni szintén nem lehetett. A legtöbben elhatározták, hogy visszautaznak, mert tudósításaikat így juttathatják a legjobban és legbiztosabban el. Egyik fővárosi hírlapíró százötven koronát fizetett egy zimonyi polgárnak, hogy kocsin menjen el Batajniczig s onnan utazzék be Szabadkára, hogy ott feladja táviratait és expresszleveleit. Ez a módszer látszott a legpraktikusabbnak, azonban utólag kiderült, hogy a tudósítások még így sem jutottak el idejében Budapestre.

Háromunknak Frank Liborius gyalogsági tábornok, az 5. hadsereg parancsnoka engedélyt adott arra, hogy cenzurált táviratainkat a belgrádi tábori postaállomáson feladhassuk, még egy bakát is kaptunk kísérettől, hogy a táviró hivatalig kalauzoljon bennünket. A táviró hivatal kapujában őt állja utunkat, egy román baka.

— Nem lehet! — jelenti ki.

A kísértő baka megmagyarázza, hogy nekünk engedélyünk van, de az őt nem tágit.

— Nem lehet, nem lehet! Civilnek nem szabad bemenni.

Fél óráig hiába kapacitáljuk, de végre néhány cigarettá s a pécsettírás segítségével még is értésére tudjuk adni, hogy nem vagyunk komitácsik, beereszthet bennünket.

Egy fiatal magyar postás-főhadnagynak adják elő kérésünket:

— Nagyon szívesen uraim — válaszolja — miután engedélyük van, nincs is semmi akadály, de — nem lehet. Egyetlen vonalunk van csak és az is — rossz. Tessék nézni, itt öt fontos hadi távirat várakozik, még azokat sem tudjuk továbbítani, át kell küldeni őket Zimonyba, hogy onnan adják le.

Atküldjük az állami blankettára írt, az ötödik hadsereg főparancsnokságának pecsétjével ellátott s még külön a cenzor-tiszt által aláírt táviratot Zimonyba. Megbizottunk két óra múlva tér vissza.

— Nem akarták a postán elfogadni a táviratot. Azt mondják, hogy ők csak akkor vehetik fel, ha rajta van a — Kriegspressequartier bélyegzője!

Pedig hát a Kriegspressequartier-isten tudja hol van valahol a Macsvában és az igazándi „haditudósítók”, akiket Hoen ezredes kommandójával azért vittek le Szerbiába, hogy ott a nagy eseményeket lássák, talán még ma sem jutottak el Belgrádba.

Távirataink azért nagynehezen mégis utra keltek Zimonyból. — És — a mai napig sem tudom megmagyarázni magamnak: miért? — a három táviratból, amelyben mi hárman, az egyedüli magyar újságírók, akiket Frank Liboriusz fogadott, siettünk beszámolni lapunknak az érdekes eseményről, a három táviratból csak az Aradi Közlönynek szánt jutott el céljához. Hogy két kollegám távirata hova lett, nagyon aggodalmaskodó kézen re-

kedt meg, nem tudom. Ma — öt nap múltán — olvasom azután mindkét fővárosi kollegám tudósítását — nem a táviratot — Frank Liboriusznál tett látogatásunkról. — Én mindenesetre örülök, hogy a szerencse — a riporter legjobb barátja — segítségemre volt.

Zádor Jenő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Itt először, Lengyel vér, operette. A.

* Katonazene a kulturpalotában. Mult vasárnap a Kölcsey Egyesület irodalmi délutánján nagy sikerrel és hatással szerepelt az aradi 33. gyalogezred zenekara, amelynek a háboru megkezdése után rekrutált új zenészeiből Zellner Sándor karnagy erőyes és nagy tudású munkával pompásan összehangolt együttest teremtett. Vasárnap, december 13-án a Kölcsey Egyesület negyedik zsúriján ismét szerepel a katonazenekar, amely ez alkalommal Kara Győző Francia- és Németországról szóló előadása keretében a következő zeneműveket játssza el:

Das deutsche Lied,
Heil dir im Siegeskranz
Himnusz
Wacht am Rhein.

Az irodalmi délután pontosan négy órakor kezdődik. A Kölcsey Egyesület tagjai közül azok, akik még nem váltották ki belépési igazolványukat, valamint az újonnan belépő tagok a kulturpalota könyvtárában vehetik azt át.

* A Lengyelvér operett mai főpróbája meghívott közönség előtt folyt le a színházban és mindenkit meglepett a fülbemászó, gyönyörű zene és a szellemes, mulatságos szöveg, amely zene nélkül is, egy tökéletes, jó vigjáték lenne. A mai telt ház bizonyul állandó műsorokká avatja a nagy premiert. Holnap, vasárnap délután az idén színre került és őszinte nagy sikert aratott Ikrek a táborban új operett kerül színre.

* Doktor Anton. (Háborus dráma az Apollóban.) A háboru kérdése a modern világnak egyik legégetőbb problémája volt a nagy világháboru kitörése előtt is. Súlyos szavú, komoly államférfiak, művészek és írók álltak a világéke eszméjének szolgálatába, amelynek céltalanságát, sajnos, véres valóság dokumentálta. Az orosz despotizmus s az angol kapzsiság felidéztek a borzalmas pusztulás véres szellemét, amelynek félelmetes árnyai már ott vibráltak a háboruról írt művekben. Ezek a szindarabok és könyvek most szomorúan aktuálisak lettek. Így került Ruffini híres háborus regénye: Doktor Anton is a kinematográfia feldolgozó műhelyébe. A háboru borzalmasan fenséges perspektíváját nyitja meg szemünk előtt ez a tökéletes alkotás, amelynek nagyszerű filmjét szombaton és vasárnap mutatja be az Apolló-színház. Az Apolló új műsora Doktor Anton mellett új háborus aktualitásokból s színes, kedves, rövidebb lélekzetű képekből áll. A háborus aktualitások többek között Ostendét is bemutatjuk a németek birtokában.

* A zsilip. (Nagy flandriai dráma az Urániában.) Tegnap volt a bemutatója a színház nagysikerű újdonságának: A zsilipnek. Akik látták a filmet, nagy tetszéssel nyilatkoznak a képről, mely az idej újdonságok mindegyikét felülmúlja szépségei-e. Nagy előnye a képnek pompás fotográfiája, amely a zsilip jeleneteiben, Gebhard mérnök villájában, a szerelmeskedések óráiban, a kátrin kocsmájában, a leány és a mérnök torzasztó küzdelmében különösen művészi kifejezésre jutnak. A film legjobb jelenete a zsilip kamrájában játszódik le és ez egyenesen szenzációképen hatott. — Mesztől háborus karikaturák az Urániában. Nagy sikert aratott a színház tegnapi karikatúra sorozata, mely ötletességében és szellemességében az eddigieket messze felülmúlja. A műsor slágere mellett a karikaturák nagyban hozzájárultak az est sikeréhez.

Mi lesz a gyűlölt orosz hóhérral?

(Hontalanná vált zsidók Amerikában. — Lelkesedés a német fegyverek sikeréért. — Egy német író cikke.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, december 11.

Hanns Heinz Ewers, az ismert német író, akit a háború megkezdése Amerikában talált, az Egyesült-Államok területén tartózkodik és miután harcolni nem térhet haza, ott agitál szóval és írásban a német eszmékért, a német-ség háborújának igazáért. Az amerikai zsidóság hangulatáról számol most be Ewers a következőkben:

Newyork a világ legnagyobb zsidó városa, a minthogy a legnagyobb ir és egyike a legnagyobb német és olasz városoknak. Több mint egy millió zsidó lakik Newyorkban, egész hosszú utcák során csak zsidó neveket találunk természetesen nemcsak a város keleti részén lévő ghettóban, hanem a legelőkelőbb üzleti központokban is. A telefon-könyv névjegyzékében oldalakon át csupa karakterisztikus zsidó név sorakozik ezer számra egymás mellé, a Wallstreet legelőkelőbb pénzfejedelmétől kezdve a Bowery utolsó szatocsáig. Csak — és ez tűnt fel nekem különösen — ott vannak kevesen, ahol Európában vezető szerepet játszanak — a színháznál és a sajtóban. Newyork annyira zsidós, és napról-napra mindjobban elzsidósodik, hogy önkénytelenül eszébe jut az embernek az a régi vicc, hogy: a holland időben New-Amsterdam, az angol korban Newyork volt a neve, de legfőbb ideje, hogy New-Jeruzsálemnek hívják.

A zsidóknak nincs olyan politikai hatalma itt, mint az ireknek, vagy a németeknek. A német ebben az egész országban erős, még a zsidók csak Newyorkban, de azért a választások előtt a „Jewish Vote” épen olyan nagy szerepet játszik, mint a „German Vote.” A zsidók épen úgy, mint a németek sokféle párt-hoz tartoznak és azért a Tamanny Hall és annak ir vezérei nagyon megbecsülik ezt a használható szavazó elemet.

A háború — épen úgy — mint a németeket — hirtelen változással egységet teremtett köztük. A legfontosabb napi kérdés, ami minden zsidó szívben mélyen gyökeredzik, most ez: mi lesz a gyűlölt orosz hóhérral? Nem azért imádkozik az ir és az orosz zsidó a német fegyverekért, mert rajongana a németért, hanem mert gyűlöli az angolt, gyűlöli az orosz.

Természetesen a németek és zsidók közt még szorosabbak a kötelékek. A „jiddisch” az orosz és a newyorki zsidóság nyelve és épen itt szülte meg a legzivilizáltabb költőit, Pinski Dávidot, Rosenthal Móricot, Dymow Ossipot. A nyelvük nem más, mint Walter von der Vogelweide nyelve egy pár arameus és héber idegen szóval keverve. A fül roppant gyorsan megszokja és például könnyebben olvassa, mint Reuter Fritz niederdeutsch nyelvét. És megfordítva is áll. Minden zsidó tud hochdeutsch nyelvű könyvet és ujságot olvasni. A nyelv azonban minden kultúra alapja: és ezért a kelet zsidója a német kultúra hordozója, épen úgy, mint az ir, akinek nyelvét az angol elrabolta, többé nem a kelta, hanem az angol műveltség hordozója. Sheridan Wilde, Shaw angol költők és nem galek, épen úgy mint Maeterlinck és Verhaeren franciák és nem flamandok. Newyork keletén lakó zsidóknak Schiller, Goethe és Heine a nagy költők, természetes Shakespeare is, akit mi németek a magunkénak tekintünk. Ha a zsidó színházak

klasszikus estét rendeznek, akkor Faust, Schiller és Lessing vannak műsoron és Shakespeare a német, de nem az angol tradíciók szerint játszik. A zsidó az idegen országban közelebb áll a némethez, mint a jenkihez. Mindkettő érzi, hogy idegenek, az alkotmány minden szép frázisa ellenére, szívesen látott, szívesen türt, de sohasem telivér polgár. És ily módon szorosan egybeforognak, egymást jobban megismerik. Az összekötő kapocs köztük a német zsidó. Minthogy ez a háború végeredményében a közös ellenség, az orosz ellen megy, a német-ség és zsidóság közt a kapcsolatot napról-napra szorosabb.

Az ir sajtójában igen élesen támadja az angolt. A zsidó az ujságjában nemcsak az orosz ellen küzd, hanem Németországaért is. Minden zsidó ujság és folyóirat a német ügy előharcosa, legyen az bármilyen pártállású is, orthodox, liberális, szociálista, sőt még anarchista is. A nagy zsidó lapok hatalmat képviselnek. A „Die Wahrheit”, a „Der Tag”, a „Vorwärts”, a „Das jüdische Tageblatt” mind naponta több százezer példányban jelenik meg és „Die Zukunft” című hetilapnak legalább százhatvanezer előfizetője van. Az amerikai lapokat a hatalmas címek, a „Headlines” jellemzi. Ezekből nyomban felismerhető a lap iránya, tendenciája. Itt van néhány próba a zsidó lapokból:

Daitsche geben Franzosen wieder ihre tägliche Portion!

General Rennkin — Kampf kriegt Mapollen

(Keserves vereség.)

Fonje Kriegen Klöpp

(Fonje — megvető elnevezése a moszkovitának.)

Gewalt! Mer schlogt ä Fonje.

Rendkívül örömmel és elégtétellel fogadta a zsidó sajtó annak a híré, hogy a német antiszemita lap, a „Staatsbürger Zeitung” beosztottá harcolt a zsidóság ellen és nem kevésbé ujjongtak azon, hogy a német hadvezetőség szabadon bocsátotta az orosz zsidó foglyokat. Ellenben a cár proklamációja „Kedves zsidóimhoz” vad gunyt váltott ki. Azt a néhány zsidót, a ki ezt a szörnyetegyet meg támogatja, az ujjamon el tudom számlálni, épen úgy, mint csak néhány angolofil zsidó van, így Wizze rabbi, Strauss Oszkár a milliomos és még egy-kettő. Az egységes zsidóság csak nevetett ezen az orosz komédiázáson és ezt a háborút a maga szent ügyének tekinti.

Zsidó tisztelt kinevezését és zsidó vitézek kitüntetését a vaskereszttel mint személyes megtiszteltetést fogadják Newyorkban a zsidók. A zsidó tömegek erősen érzik, hogy kulturájukat a németeknek köszönhetik és mai magaviseletük hálás elismerése ennek, minthogy a német zsidóság a német kultúra és művészet hordozói hány német művészt és tudóst segített zsidó nagylelkűség. A zsidóság ma az egész német-ség mellé állott: egész erejével, imájával és pénztárcájával.

Egy zsidó verset közlök, a mely az én érzésem szerint a kifejezője a mai zsidó lelkeknek. A „Kibitzer” című illusztrált folyóirathoz veszem, a mely mint minden zsidó lapja Newyorknak jiddisch nyelven, héber betűvel van nyomtatva. Nem neves zsidó költő írta és nem is valami remekmű. Valami kereskedő írta és ezért oly jellemző a Newyork keletének érzelmeire. Nem változtattam rajta, úgy van, ahogy van. Minden németül tudó megértheti, csak egyes különös kifejezését kell jegyzetekkel el látni.

Ä daitsches Kriegslied.

Von

Joseph Jaffe.

Wein' nischt, wein nischt, liebe Mutter,
Ich geh' verteedigen mein Land;
Oich mein Seede¹⁾ is gestorben
Mit dem scharfen Schwerd in Hand!
Sog nit, as ich bin zu jung noch,
Um zu gehn in Flamm' un Roich²⁾,
Daitschland, Daitschland iber alles,
Iber Kindesliebe oich!

Hei, ihr kleine Hans un Michel
Kukt mich nit derschrocken on,
Nat³⁾ aich jedem zu⁴⁾ a Kichel⁵⁾,
Hebt nur nischt zu weinen on;
Weinen past nit far Soldaten,
Um dos wet⁶⁾ ihr weren oich —
Daitschland, Daitschland iber alles,
Iber alle Pflichten hoich!

Henriette, Heissgelibte,
Sei gesund, ich geh in Krieg —
Küss' dein Liebsten ein viel Krefen
Und far Daitschland bet Gott Siag!
Alle Velker von Europa
Messen sich mit uns in Koich⁷⁾ —
Daitschland, Daitschland iber alles,
Iber unser Liebe oich!

Und es steigt der junger Kompler,
Oif sein hoiches Ferd gewandt,
Nit kein Pintel⁸⁾ mit die Oigen,
Wie sein Seede, Schwerd in Hand!
Und er fliecht schoin⁹⁾ Pfeil von Boigen
Zum gedichten¹⁰⁾ Flamm und Roich —
Daitschland, Daitschland iber alles,
Iber alle Velker hoich!

¹⁾ Seede = nagyapa. ²⁾ Roich = füst.
³⁾ Nat = no itt van. ⁴⁾ zu = egy-egy. ⁵⁾ Kichel = kalács. ⁶⁾ wet = lesz. ⁷⁾ Koich = erő. ⁸⁾ Pintel = szempilla. ⁹⁾ schoin = mintegy. ¹⁰⁾ gedichten = sürü.

A német verset, magyar érteleme, amennyire ezt átültetni lehet, ez:

I. Ne sirj, ne sirj, édesanyám, — megyek védni hazámat, — nagyapám is úgy halt meg — éles karddal kezében. — Ne mondd, hogy még ifju vagyok, — tűzbe, vészbe vonulni — Németország minden fölött — a gyermekszív fölött is!

II. Ej, kis Jankó és Misi, — ne nézzetek ijedten rám, — nesztek, egy darab kalács, — csak ne fakadjatok sírva, — a sírás nem illik a katonához — és ti nem is fogjátok tenni — Németország minden fölött, — Minden köteleességünk fölött!

III. Henriette, drága, édes, — légy egészséges: megyek a háborúba, — Csókolj belém sok sok erőt — a Németországra imádkozz áldást! — Egész Európa népei birkóznak velünk, — Németország minden fölött, — a mi szerelmünk fölött is!

IV. És indúl az ifju harcos — pej lovára pattanva; — a szemében nics felelem, — mint az őse karddal a kezében! — Nyilsebesen rohan immár, — sürü lángba, vészbe el, — Németország minden fölött, — minden népek fölött!

Jobb verset tud írni sok német költő, de melegebben érezni Németországra iránt, mint ez a szegény orosz zsidó Newyork keletén, a legjobb német sem képes.

Beszéltem német, amerikai ir és természetesen zsidó gyűléseken is, de sehol sem bálább közönség előtt, mint ez utóbbi helyeken. Az irek szeretete irántunk üzleti okosságból fakad és okos politikából ered, zsidók érzelmei a szívből származnak. Sohasem felejttem el azt a hosszú szakállu zsidót, aki egy beszédem után a dobogóra jött és megrázta a kezemet. Néhány percig fogta durva munkáskezelt közt az enyémet, rám nézett és valami különösen szép, valami elismerő szót keresett. Végül így szólt: „Maga — maga egy góji, de zsidó fejjei”. (Sie-Sie sind ä Góji, mit ä jiddischen Keppl!) Azt hiszem, hogy nem a fejet, hanem a szívet értette — amely úgy érzett, mint az ő öreg szíve.

Lovicznál támadják a németek az orosz hadállást.

(A lodzi győzelem folytatása. — Fejvesztettség Oroszországban. — Letagadott német sikerek. — Előnyomulás Petrikau felé. — A Kárpátok fölmentése.)

Tájékoztató tudósítás.

Budapest—Bécs—Bérlin, dec. 11.

London. A „Times” a lengyelországi helyzetet tárgyaló vezércikkben a következőket írja: Nem lehet elhinni, hogy az oroszok tényleg azon a nézetben vannak, hogy jobb a csatát orosz-lengyelországi területen, mint Németországban folytatni. Egy büszke és nagy nemzet se tenné ki magát annak, hogy ellenség árasza el gazdag ipari provinciáját, amikor ezt elkerülhetné. Az oroszok elhatározták, hogy a közép-lengyelországi első nagy német invázióknak a Visztulánál fognak ellentállni abból az egyszerű okból, mert erőik koncentrációját nem tudták kellő időben elvégezni, hogy határaikat megvédhessék. Az első ütközetek után sikerült visszahúzódnia a németeknek, de mialatt Krakó ellen küldtek nagy erőket, Hindenburg megint összerendezte a németeket és újból Varsó ellen tört. Minden orosz katonai szakértő elismeri, hogy ez egészen váratlanul történt és hogy tekintélyes idő tellett el addig, míg menetképes állapotba hoztak új hadoszlopokat, amelyeknek ellent kell állni a németeknek. Ha az oroszok a németeket a Wartha vonalon akarták volna megállítani, akkor előzőleg nem szorították volna ki őket Orosz-Lengyelországból.

Nem Varsó a cél, hanem az oroszok megverése.

Krisztília. Az Aftenposten párisi tudósítója jelenti: A „Journal” pétervári távirata azt jelenti, hogy a németek most kétségtelenül latba vetik minden erejüket, hogy döntő csapást mérjenek az oroszokra. A keleti harotéren a németek olyan nagy csapatösszevonásokat csináltak, hogy az oroszoknak nem marad más hátra, hogy hadseregeiknek legnagyobb részét egyesítsék a Visztula és a Wartha közt. Akármilyen is történjék — fejezi be tudósítását a távirat — ennek a ténynek megnyugvással kell szolgálni. Ebben a háborúban mindenekelőtt az a kérdés: ki bírja ki tovább? Egyes győzelmek nem viszik döntéshozzá ezt a háborút.

Krisztília, december 11. A Morningpost jelenti Pétervárról: Az orosz és német seregek most egy több, mint háromszáz angol mérföld hosszú fronton állanak egymással szemben a kelet-poroszországi határtól le egészen Krakóig. Azt hiszik, hogy az orosz centrum ellen intézett német támadás nem Varsó ellen irányul, hanem azt célozza, hogy a szembenálló orosz hadsereget megsemmisítse.

Döntés várható Lovicz és Petrikaunál.

Köln, december 11. A „Daily Chronicle” azt írja, hogy pétervári katonai szakértőknek az a véleménye, hogy a németek elhatározták az Oroszország elleni különös erőfeszítéssel való támadást, a nyugati fronton csak védekezésre szorítkozó erőket hagytak hátra. A németek nagy erővel nyomultak előre Lovicz ellen, miközben balszárnyukat a Visztula fedezte, amelynek hosszában készletekkel is ellátták magukat. Thornban állítólag nagy gőzös-flotilla tartózkodik. A németek Petrikau ellen is előrenyomultak és az egész vonalon nagy harcok folynak.

Krisztília. A Dagblat katonai munkatársa hosszabb cikkben számol be az orosz-lengyelországi harotér eseményeiről:

— A németek mostani hadállása a szakemberben azt a benyomást kelti, hogy ez a küzdelem valóban döntő eredményű lesz és azt a helyzetet teremti, hogy a németek a Visztula-vonal egyedüli urai maradjanak. Minthogy a német csapatok folytonosan megerősítéseket kapnak, hadállásaik északra egészen Varsóig, valamint ettől délre a lehető legkedvezőbbek. Bizonyos, hogy Hindenburg seregének jobb szárnyán erős csatárak-magyar katonaság is küzd. A hadműveletek egészen menetéből kitűnik, hogy a döntés a legközelebbi napokban Lovicz mellett lesz. Hasonlóképpen döntés várható a Lodz—Pietrkow között elhúzódó vonalon is.

Milanó. A Corriera della Sera írja: Lodz elfoglalása azért fontos, mert mint közlekedési csomópont és stratégiai támaszpont nagyon hasznos lehet a németeknek. A „Secolo” is nagyjelentőségűnek jellemzi a győzelmet, különösen morális szempontokból. A „Times” a világtörténet legnagyobb csatájának mondta a lengyelországit. A németek itt olyan erőket, hogy az oroszoknak az a kísérlete, hogy megint visszaverjék őket a határon túlra, óriási áldozatokba kerülne. A Secolo szerint a varsói kórházak zsúfolva vannak. Lengyelország borzalmasan el van pusztítva.

Az orosz vezérkar Lovicz ostromáról.

ROTTERDAM. Az orosz vezérkar jelentésében beismeri, hogy Krakótól délre az oroszok csupán védekeznek. Lovicz kéthete a harc vonalán áll a közepén van. A németek minden oldalról bombázzák a várost. A lakosok a pincékben húzódnak meg, a házak romokban hevernek. Tömeges a halottak és sebesültek száma. Egy anya karján gyermekével menekülés közben elpusztult.

Az oroszok elhallgatják Lodz elestét.

Kopenhága. Londonból jelenti: Az angol sajtó kétségtelennek tartja, hogy Lodzot a németek elfoglalták és nem érti, hogy az orosz vezérkar miért nem hozza nyilvánosságra a veszteséget. Katonai körökben gyerekségnak tartják ezt az eljárást, hisz ilyen veszteségek minden háborúban előfordulhatnak és a tények elhallgatása csak azt a látszatot kelti, hogy a veszteség sokkal nagyobb, mint amilyen valójában.

Róma, december 11. A francia lapok perfidiája nem ismer határt. A legvakmerőbb elferdítések és hazugságok látnak napvilágot a francia lapok hasábjain. Az eddigi hosszú sorozatot most azzal tetézik, hogy a Le Matin december 5-iki számának első oldalán megjelent Hindenburg és Mackensen arcképe, ezzel az egyszerű felirattal: „A Wartha mellett ütközött legyőzött német vezérei.”

Orosz holttesthegyek Lodznál.

Frankfurt. A Frankfurter Zeitung haditudósítójának jelentése szerint Lodznál az oroszok üldöztetését a német lovasság által az elesett oroszok holttesteinek valóságos halmai akadályozták meg.

Megsebesült orosz tábornok.

Basel, december 11. Az orosz lapok jelentése szerint Scheidemann tábornok, egy szibériai hadtest parancsnoka Lodznál halálosan megsebesült.

Krakótól délre győzelmet arattunk.

Krakó. A Nova Reforma közli: Krakótól délre csapataink győzelmet arattak. Sok ezer orosz foglyot ejtettek. Az oroszok messze visszavonultak. Krakó cernirvzásáról szó sincs. Oroszokat a koplalás demorizálja.

Orosz elkeseredés Franciaország ellen.

Berlin, december 11. Stockholmból jelentik: Az „Aftonbladet” pétervári teljesen megbízható helyről azt az értesítést kapja, hogy mértékadó körökben nagy kijózanodás észlelhető. El vannak keseredve Franciaországgal szemben, a mely a lengyelországi véres harcokkal egyidejűleg nem indít általános támadást a németek franciaországi harc vonala ellen, a mikor töztudomásu, hogy a németek csak azért léphetnek fel oly energiával Orosz-Lengyelországban, mert sorkatonaságuk nagy részét Franciaországból elhozhatták. Oroszország e mértékadó körében az a gyanu kezd megerősödni, hogy a szövetségesek Oroszországot magára hagyják.

Az oroszok elhagyják a Kárpátokat.

Budapest. A Kárpátokban azok a hadi operációk, amelyekről legutóbb tettek jelentést, még folyamatban vannak ugyan, de ezeknek az operációknak az eredménye már kezd mutatkozni. Az oroszok két nappal ezelőtt megkezdtek a visszavonulást Sárosból és ez a visszavonulás az utolsó negyvennyolc óra alatt meneküléssé fajult. Sárosmegyének ma már csak északkeleti csücskében van orosz.

Seregeink folytatják az orosz seregek üldözését és terelik őket északnyugat-északkeleti irányban Galicia felé, a szorokon túl.

Meg kell állapítani, hogy az oroszok kiűzése, támadásunk majdnem vértelen volt és a stratégiai helyzetnek számunkra kedvező formálásával kényszerítettük az oroszokat a visszavonulásra. Abban a pillanatban, amikor a lengyelországi harcok ránk nézve kedvezőre fordultak, az oroszok a Kárpátokból egyszerre kénytelenek voltak visszavonulni, ha nem akarták magukat annak a veszedelemnek kitolni, hogy elvágják őket a főseregtől. Ugyanakkor, amikor Lodznál a szövetséges seregek döntő csapást mértek az oroszokra, az osztrák-magyar sereg megkezdte előrenyomulását Galicia-ban is. Az orosz centrum tehát erősen belfelé nyomódott és ez a körülmény kényszerítette az oroszokat sárosi pozícióik elhagyására.

Visszavonulásuknak ugyanakkor kellett következnie, amikor kétségbeesett kísérletet tettek arra, hogy Orlov felől is benyomuljanak magyar területre, de a határt a Poprád folyónál nem tudták átlépni. Ez a vidék hosszú időre biztosítva van minden újabb orosz betörés ellen.

A helyzet tehát e perben az, hogy északnyugaton nincs orosz, észak felé a dukói szorosig meg van tisztítva az út, északnyugaton pedig, Sáros megye csücskében visszavonulóban van az ellenség.

Lázadások az orosz hadseregben.

Kimpolung. A bukovinai Kárpátokban elfogott orosz katonák egybehangzóan sok lázadási esetről beszélnek, tisztek és legénység több ízben vonakodtak a bukovinai Kárpátokban való előnyomulás borzasztó fáradalmait tovább is elviselni. Az orosz se-

regeket az eddigi fáradoalmak is már nagyon megviselték.

Róma. A Vittoria becsempészett orosz-szági levelet közöl, amelynek küldője azt írja, hogy összes oroszországi nemzetiségek lázongnak, különösen Ukrajnában nagymértű a lázadás. Péterváron a duma képviselők letartóztatása folytán órákig ingadozott van.

Pogromokat rendeznek az orosz hatóságok.

Bukarest, december 11. A Diminateanak jelentik Kisinewből: Amikor december elején az osztrák-magyar és német csapatok stratégiai okokból új formációkba huzódtak vissza, az orosz seregek — mint most kiderült — úgy Lengyelországban, mint Dél-Oroszországban, a hivatalos felsőbbség által támogatott nagymértű pogromokat rendeztek. Így többek között Podolok, Radom, Grodysk és Cholm városok voltak színhelyei az orosz hadak brutalitásának, ahol is a zsidó lakosság között nagy vérengzést vittek végbe a felbérlet emberek.

Negyven hadihajó öt német cirkáló ellen.

(A Falkland-szigeti csata részletei. — Hajtővadászat a német hajókra.)

Távirati tudósítás.

Berlin, december 11.

Abban a bémulatráméltó hősi küzdelemben, amelyet vitézséggel, zsenialitással és bölcs körültekintéssel folytat a német flotta Anglia, Franciaország és Japán egyesített tengeri hadereje ellen, újabb fejezetet jelent a Csendes-óceáni német cirkálójai harcra és végsőre a Falkland-szigeteknél. A Spee gróf admirális parancsnoksága alatt álló német cirkálók, amelyek néhány hét előtt Coronelnél diadalmasan pusztították el az üldöző angol hajókat, most — mint azt a Berlinben már tegnap közzétett, rövid, hivatalos, angol Reuter-jelentésen alapuló híradás tudatta — harcra kerültek Délamerika csuasa mellett és az öt cirkálóból három elsüllyedt. Elpusztult az admirális hajó: a Scharnhorst, ez 11600 tonnás parti páncélos 764 lönyű legénységével, ikerhajója: a hasonló méretű Gneisenau és a Leipzig kis cirkáló 308 lönyű legénységgel. A Dresden és a Nürnberg kis cirkálók elmenekültek, de mai újabb hírről a Nürnberget utólérték és elsüllyesztették.

Az angol jelentések természetesen óvatosan hallgatnak arról, hogy milyen erővel álltak szemben a német cirkálók. Már ebből is lehet következtetni arra, hogy az angol hajók tulereje rendkívül nagy lehetett. A chilei tengeri diadal után — mint ismeretes — angol, Csingtaunál felezabadtul japán és Amériában állomásozó francia hadihajók hatalmas flottája indult vadászatra, hogy a Good Hope és Monmouth elpusztításáért a Scharnhorstot, Gneisenaut és három kisebb német cirkálót megtámadja. Újabb hírek szerint majdnem negyven hadihajó állt szemben az öt némettel és csak bémulatra méltó, hogy a nyolcszoros tulorót az ugynevezett „városklasszis” — (amelyhez az Emden és Karlsruhe is tartoztak) két cirkálóját tudta törni.

A Csendes óceáni német hajóraj a háboru első napjától kezdve pusztulásig élénk és eredményes tevékenységet fejtett ki és érzékeny csókat okozott a szövetségeseknek.

A Falkland-szigeteknél vívott tengeri harcól újabbán még a következőket jelentik:

A Dresden és Nürnberg sorsa.

Berlin. A bátor német tengerészet valóban súlyos veszteséget szenvedett. A Falkland-szigeti tengeri csatában szenvedett veszteség fájdalmát nem enyhíti az sem, hogy nem váratlan esemény volt, hanem olyan, amelynek bekövetkezésére minden órában számítottak. A csónaki csata után az öt német hadihajóval valószínűsített hajtővadászatot indítottak a kelet-ázsiai ellenséges hajórajok. Kevés híján negyven angol, francia, japán és orosz hadihajó kergette, követte a Santa Maria de Chile szigete mellől nyomtalanul eltűnt Scharnhorst admirális-hajót és cirkáló társait. Az angolok — mint az most kiténik — leggyorsabb és legjobb hajókat küldték Sturdee admirális parancsnoksága alatt a tengeri hajtővadászatba. — Amióta a német páncélos cirkálók két számszállítóhajójukat elvesztették, egyenesen csodálatos, hogy már előbb nem kerültek üldözőik közébe. Sehol nem volt támaszpontjuk, sehol nem futhattak kikötőbe: és mégis négy hónapig járták a Csendes Oceánt, érzékeny károkat okozva az ellenségnek. Spee admirális és az egyes hajók parancsnokai mindvégig megtették kötelességüket és Németország büszke lesz rájuk. Könnyen megtehették volna, hogy bemenekülnek valamely semleges kikötőbe, ahol leszerelik hajóikat és a háboru végéig békésen pihennek. Erre azonban német tengerészek nem kaphatók. Valószínű, hogy a német hajókat üldözőik valamilyen félreeső szigetből mentén szőfölvételben zavarták meg és a németek a sokszoros tuloró ellenére is azonnal harcra kezdtek. Az elmenekült két cirkáló, a Dresden és a Nürnberg szintén és valószínűleg már rövid időn belül megvivja végső harcát az ellenséggel.

Berlin, december 11. (Hivatalos.) A Reuter jelentése szerint az üldöző angol flottának sikerült a falklandi harc után a Nürnberg cirkálót is elsüllyeszteni. Behncke a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese.

Nagy veszteséget szenvedtek az angol hajók is.

London. A lapok újabb hírei szerint a német hajóraj a Scharnhorst admirális-hajó vezetésével szabad formációban haladt, amikor az ellenséges hajóraj feltűntét jelezték. Spee admirális parancsára a Gneisenau, Leipzig, Nürnberg és Dresden rögtön horevonalba fejlődött. A horevonat szélén a Scharnhorst haladt a többi hajó. Az ellenséges hajóraj az admirális-hajót, a Scharnhorstot és a melléte haladó Gneisenaut tuloróval támadta meg a elszakította a másik három hajótól.

A német hajók tisztikara és legénysége hősiessé kázdott a tuloró ellen és a támadó angol hajókon is nagy veszteséget okoztak. A harc rövid ideig tartott a Gneisenau és a Scharnhorst elsüllyesztésével végződött. A Leipzig, Nürnberg és Dresden gyorsaságuk segítségével menekülni próbáltak. Ez azonban csak az utóbbi kettőnek sikerült; a Leipzig utját az angol hajók elvágták és a kis cirkáló ugyan-csak hősi küzdelem után szintén elsüllyedt. A Gneisenau és a Leipzig legénységének egy részét az angolok kimentették a vízből, az admirális hajója, a Scharnhorst azonban hírről teljes legénységével együtt süllyedt a tenger fenekére.

A harcban részvevő angol hajók számáról egyelőre pozitív hírről még nem érkezett.

H I R E K. LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 3 órákor.
(Táviróda cenzurázva.)

Washington. Bryan államtitkár kijelentette, hogy az osztrák elnöktől biztosítékot kapott arra vonatkozóan, hogy a tröszt gyárai nem fognak a hadviselő felek számára tengeralattjáró hajókat építeni. A németek tiltakoznak az ellen is, hogy amerikai magánúcégek az entente-hatalmaknak lőszert, hadifőlöszereket adnak el. Ennek megállítására a szenátushoz javaslatot nyújtanak be.

Wilson elnök különben fölbatalmazta az államtitkár, hogy Arizona államba csapatokat küldhessen, ha a mexikói felkelők átlépnek az arizonai határt.

Janina. A görögök már hónapok óta összevonnak csapatokat. Két hadosztályt nyugati irányba küldtek, hogy ezekkel a csapatokkal megvédelmezzék Monasztirt, ha a bolgárok betörnének Macedóniába.

SZOFIA. Goltz pasa tábornagy ideérkezett és holnap átadja Ferdinánd királynak, miként a napokban a román királynak Vilmos császár levelét.

London. A Temps haditudósítója írja: Lodznál még folyik a csata. Ha a németek és osztrák-magyar csapatok folytatják a defenzívát (?) a Visztula-Varta vonalon, annak csak az lesz a következménye, hogy a háboru a végtelenségig elnyulik.

Milano. Kemal Husein hercegnek Egyiptom szultánjára proklamálását az angol kormány a jövő hétre tűzte ki.

SZOFIA. Ferdinánd király este fogadta a bolgár parlament küldöttségét és a következő beszédet intézte a képviselőkhez:

— Önöktől szeretném megtudni, hogy milyen gondok bántják népemet? A bolgár állam az új megpróbáltatások ellenére is bizalommal nézhet a jövő elé. Ma, amikor Európa lángokban áll, a láng egyre terjed és közeledik hozzánk. A mi nemzetünk bölcseséggel megalkotta nézetét a mai helyzetről, kijelölte utját a további magatartásáról. Önök a nemzet javát szem előtt tartva, el vannak határozva a nemzet érdekében mindent föláldozni. Ebből az egyetértésből merithetünk meggyőződést arra, hogy Bulgária jövőjét biztosítjuk tetteinkkel.

— Vilmos császár betegsége. Berlinből jelentik: Vilmos császár tegnap is csak rövid időre hagyhatta el az ágyát, de a vezérkar kiküldöttjének a hadihelyzetről szóló jelentését meghallgatta. (M. T. I.)

— A román követ audienciája. Bécsből jelentik: A király Schönbrunnban kihallgatáson fogadta Maurocordato romániai követet.

— Ügyvédből törvényszéki jegyző. Az igazságügyminiszter Werner János dr. aradi ügyvédet a nagyhalmágyi kir. járásbíróshoz jegyzővé nevezte ki.

— Halálozás. Idősebb Szkalák Károly, a kiránci főhercegi uradalom nyugalmazott főhercege, december 9 én nyolcvanhat éves korában elhunyt Kiszénön. Temetése ma délelőtti ment végbe nagy részvét mellett. Halálát gyermekei: özv. Etischer Rajnádné Szkalák Ida, özv. Holczova Károlyné Szkalák Kornélia, ifjabb Szkalák Károly, Szkalák Gyula dr. Szkalák Zoltán és Hirsch Istvánné Szkalák Ilonka gyászolják.

— Kassán minden veszély elmúlt. Egyik kassai napilap írja: A még mindig fel-felbukkanó ellenőrizhetetlen forrásokból eredő rémhírekkel szemben megállapíthatjuk, hogy Kassa felől minden veszély elhárult. Figyelmünket a közönséget, hogy ne üljön föl megrögzött fecsegők rémhíreinek és mindenki végezze nyugodtan polgári kötelességeit. A veszély teljes megszüntét igazolja egyébként az a körülmény is, hogy a Magyar Általános Hitelbank kassai fiókja után — mely már hétfőn megkezdte kassai működését — a többi kassai pénzintézetek is sorra megnyitották helyiségeiket és működésbe léptek. Ma a Jelzálog banktól és a Felsőmagyarországi Központi Takarékpénztártól vettük az alábbi értesítéseket:

A Kassai Jelzálogbank Részvénytársaság a mai napon újból megkezdte működését.

A Felsőmagyarországi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság működését e hó 9-én, szerdán reggel Kassán újból megkezdte.

— Milyen az élet Csernovitzban? Egy Románián át most menő csernovitzai nagykereskedő a csernovitzai életre a következőket mondta el: A román határon óriási tömegű román, zsidó és osztrák menekült át Csernovitzból és Bukovinából. Ezek közül számosan meg is telepedtek. Izkanyban négyezer, Burdujeniben hatszáz telepedett meg eddig, a vagyonosabbak közül. Csernovitzban, elutazásom előtt néhány nappal, tehát a múlt hét elején két osztrák alattvaló is üzletet nyitott és pedig az egyik ruha üzletet, a másik élelmiszerüzletet. Eddig csak rutén üzletek voltak nyitva a városban. A villamos vasúti közlekedés folyik, de csak rutén és orosz kálauzok és kocsivezetők vannak alkalmazásban, a többi elbocsátották. A városi tanács megkezdte a szegények segélyezését, de az oroszok rendelkezése, zsidók nem kaphatnak segélyt. A zsidók, akikkel egyébként is rosszul bántak, éjjel-nappal menekülnek és igen sokan vannak, akik egész készpénzüket, vagy éppen egész vagyonukat adják oda egy utlevélért, amivel megszabadulhatnak szenvedéseiktől. A városban megjelenő egyetlen orosz újság „Átvonulás száraz lábbal a Vörös-tengeren” című cikkben emlékezik meg a Serethen átmenekült zsidókról. Cikkeket egyáltalában nem fogadnak el. A banküzletek tulajdonosai kénytelenek ruhákat eladni, hogy pénzhez jussanak és menekülhessenek. A román vasutak megengedik, hogy a menekültek az éjszakai az állomásokon levő tocsikban töltsék.

— Elpusztult Edison gyártelepe. New-yorkból jelentik: West Oranjoban (New-Jersey-állam) a Thomas Edison Company gyártelepét tűzvész pusztította el. A kárt hozzávetőlegesen öt millió dollárra teszik. Az egyetlen megmenett épület a laboratórium az értékes tudományos készülékekkel, amelyek közvetlenül Edison felügyelete alatt állanak. Valószínű, hogy a tűz a felügyelők termében történt robbanástól keletkezett. Edison szemtanúja volt a pusztulásnak, amikor még javában dühöngött a tűz, azt mondta, hogy holnap megkezdődik az új gyártelep építése.

— Ellenséges golyó a puskacső nyílásában. Rendkívül érdekes és ritka gyalogsági lövőről ad számot Lambert-Schwering, a rusz vasuti parancsnokság hadnagya, aki elmondja, hogy egy fiatal kadett körülbelül hetven méternyi távolságra célba vett az ellenséges lövészárokban feltűnő katonasapkát. Pontosan beirányította a fegyvert, amikor hirtelen lövés hangzik el a tulsó oldalról, a kadett visszatáncorodik és mikor megint magához tér, azt látja, hogy fegyverének zárja és tölténykamrája össze van roncsozva és saját fegyverének darabjai sebeztek meg a homlokát és szemét. Mikor alaposan megvizsgálta a fegyvert, a csőben egy francia és egy német golyót talált. Világos volt, hogy a francia golyó a cső nyílásán hatolt a fegyverbe és felrobbantotta a benne levő golyót.

— Kérelem. Özevgy Ozapf Vilmosné (Arad, Óvár-utca 1.) azaz a keréssel fordul a közönséghez, hogy a hegyaljai szegény román családoknak téli meleg ruhával ellátására adakozzanak használt ruhadarabokat és cipőket, amelyeket ő készséggel kivisz a Hegyaljára és ott szétoszt.

— Theresienstadtba vitték a trónörökös-pár elítélt gyilkosait. Pécsről jelentik: A megsejtesztett érdekesebb foglyok utastak a Gyékényesen. Az állomáson megtudták, hogy a Szerajevóból hozott foglyok között vannak Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége Hohenberg Zsófia gyilkosai, az orosz szerb gonosz tervek végrehajtói, Princip Gavro és Cabrinovics, akiket nem lehetett fölakasztani. Az elvetemült gonoszterveket erősen megvessalva hozták. Négy fegyveres börtönőr s egy igazságügyi hivatalnok kísérte őket. A gyékényesi utazó közönség körében villámgyorsan elterjedt a hír, hogy a szerajevói merénylek az állomáson vannak. A kis csoport körül csakhamar nagy tömeg tolongott, mindenki látni akarta a két gonosztervet, akik a világháború borzalmait zúdították Európára. A száználmas külsejű, durva és közönséges arcu fegyverceken igazán nem látszott meg, hogy millió és millió ember tör most egymás ellen, állig fegyverben, ő miattuk Egykedvű fásultsággal tűrték a kíváncsi tömeg fürkészt, megvető pillantásait. Látszott, hogy megszokták már ezt. A két gonosztervet a csehországi Theresienstadtba szállították.

— Besorozott aradiak. A sorozó bizottság ma a következő B) osztályú népfelkelőket találta alkalmasnak: Kovács Béla Árpád, Klein Gyula, Konkoly Thega Elemér, Konya András, Lovas Károly, Ludvig Lajos, Mairowitz Márton, Muesi Bökényi Sámuel, Palkovics József, Rausen János, Rád Illés, Reich Jenő, Sándor János, Simandán Tódor, Széles István, Szuhász János, Tóth Pál, Turturén Győző Fülöp, Ursz Miklós, Weinberger Kálmán, Ágár János, Bárbul István, Biró Károly, dr. Bónos Károly, Buz József, Braun Miksa, Dieker Miksa, Elek Pál Ernő, Fábán Vilmos, Havancsák István, Herz Emanuel, Hoffmann Mór, Kis Ferenc, Kancsó László, Lyubinsz Ede, Mityin Dusan, Müller Károly, Nagy Károly, Petrovits András, Pallagi Imre, Rácz József, Sánd Dávid, Szász Miklós, Székési Sándor, Szűty Elemér, Szvet István, Totok Imre, Tóth József, Wolf Gyula, Zombori Mihály, Almási László, Buby Simon, Buttinger Antal, Oziró Mátyás, Degelyi Lajos, Glogoveczán Demeter, Haglamer György, Heimermann József, Holzer Lajos, Karsai János, Kertész Jenő, Koszta Márk, Lieberman Herman, Marcsó János, Nagy Mihály, Orbán Elek, Palloviits András, Pandur Máté, Rapos János, Steiner Mayer, Szabó József, Thalier Mihály, Veres Ferenc, Zimmermann István, Bolu Ernő, Csupulya György, Farkas János, Gáicz István, Göröngyi Sándor, Scherfer Vilmos.

— Rejtélyes haláleset. Apateleken titkatos gyilkosság történt tegnap éjjel. Dajka Borcsa negyvenöt éves nő, aki Bráz János apateleki vendéglőssel közös háztartásban élt, december 10-én reggel egy kis kamrában megfojtva találták. Az aradi ügyészség kiküldöttje törvényszéki orvossal együtt kiszállt Apatelekre, megtartották a boncolást és megindították a nyomozást az ismeretlen tettes kikutatására.

— Páris nyomorban. Rotterdamból jelentik: Minian hetek óta szünetel a villamos világítás a francia fővárosban, a napokban a nyilvános terek és utcák gázzal való világítását is beszüntették, tekintettel a szénhiányra. Csak néhány legfontosabb utca ég egy pár gázlámpa. A világítás beszüntetése folytán az élet- és vagyonbiztonság Páris csaknem minden negyedében rendkívül meggyengült. Rablótámadások és gyilkosságok napirenden vannak. Párisban különben a kórházak és lazarettek átalakított szállodák, rögtönzött épületek, magánházak annyira zsúfolva vannak sebesültekkel, hogy a Vöröskereszt kénytelen volt a szénszállító hajókat kórházhajókká átalakítani, mert a frontból is folytonosan óriási mennyiségben érkeznek a sebesültek.

— Karácsonyi és újévi ajándékokban alkalmi vásárlás nyitott meg Fischer Mór üveg- és porcelán üzletében An-rassy-tér 25. (Telefon 568.), ahol a legizlésebb rez- és bronz díszműtárgyak és gyönyörű virágkülönlegességek óriási választékban vannak. Képektervezések legizlésebben készíttetnek. Képes árjegyzéket kíváncsra bérmentve küldök. 5769

— A katonák meleg ruháira adakoztak: Siakovich Emma (Seprős), dr. Jegeni Károlyné és nővére, Puppek Giza, Kárpáti Jánosné, Zahn Mária, N. N., N. N., Klein Sándor, gróf Porcia Lajosné és Fábán Margit, B. 100 kor., Bácskay Béla dr. utján az általa Bácskay Albertné, Bácskay Magda, Bácskay Jolán, Lukács Ferencné, Lukács Andor, Léderer Albertné, Léderer Klára, Léderer Anna és Kalján Péter és neje részére adott 20—20 koronát kitevő karácsonyi ajándéknak az ő hozzájárulásuktól történt átengedéséből együttesen 180 kor., Schwarz Klári, Halmi Andorné, özv. Bloch Henrikné, Reich Irma 5 kor. — Óriási köszönet a nemesalkú adakozóknak. — Dr. Málék Lajosné.

— Látogatás a Fischer Nagyáruházban. Pompás élvezet ilyenkor megtudni a Szabad-ság-téri Nagyáruház karácsonyi tálalását. Az óriási helyiség ünnepi fényben ragyog. Valóban kápráztató látványt nyújt ez a tálal, melyen nemcsak játékszerekben rengeteg a választék, hanem komoly szükségleti cikkekben is, férfi és női divatárúknak nagy olcsóság mutatkozik. Azonkívül nagy választékban és olcsón lehet kapni a háztartáshoz lévő katalógusnak szükséges meleg téli ruhát és egyéb szükségleti cikkeket. 1985

— Katonacsomagoknak való üres dobozok olcsón kaphatók Kerpácznál.

— Nagy karácsonyi vásár Kerpácznál. 411

Mióta állnak harcban az orosz népfelkelők?

(A sárga keresztet sapkák. — Hasznosság a népfelkelés behívásáról. — Egy tiszt elbeszélése.)

Aradi Mozslony tudósítójától.

Arad, december 11.

A „Danasz Arnes Zitung” katonai lap legutóbbi száma az orosz népfelkelőkkel foglalkozik igen érdekes cikkben, amelyet egy sebesült tiszt írt.

— A napitapok — mondja a cikk — legutóbbi hírt adtak arról, hogy Oroszországban már a népfelkelés nyolc korosztályát is behívták. Ez azonban csak találatkony ellenfeleinknek egy újabb blöffje, mit igazolnak a következők:

Amikor az oroszok szeptember másodikán harc nélkül bevonultak a kiürített Csernovitzba, súlyos sebbel feküdtem egyik kórházban a így hadifogságba kerültem, így amit elmondok, nem szóbeszédre alapszik, hanem saját tapasztalataimon. A kórház közvetlen egy kaszánya mellett áll s így közvetlen közelről figyelhettem meg a mindenfajta fegyvernemű orosz katonaságot. Voltak ott standbeliek és tartalékosok, dragonyosok, terek- és kaban-kozákok, tűzerek és trén katonák. Már szeptember végén, vagy október elején láttam, hogy a sorkatonaság a szomszédos kaszányából észak felé el vonul s a szürkészöld uniformis helyét sötét waffenrokkok foglalták el; körülbelül két és fél zászlóalj volt a különböző kaszányokban. Tojító-lós száju fiúk voltak köztük, legfeljebb tizenhét évesek és deressedő szakálu férfiak, de valamennyiük sapkáján ott volt a sárga kereszt, a népfelkelők jele. Miután a kórház-orséget és az ápolókat is népfelkelők váltották le, alkalmam volt őket a legaprólékosabban megfigyelni. Valamennyien a régi orosz uniformist viselték — sötétkéék ruhát sárga gombokkal és vörös válrojjtal — nadrágjuk vagy szürke, vagy fekete volt, patrontáskájuk, kegyereszákjuk, fegyverük régi volt. Megtudtam tőlük, hogy nagy részüket a fegyverforgatásban nem is képezték ki, sőt a legtöbbet ott tanították meg Csernovitzban a marslépésre és a lépéstartásra.

Ezek az emberek, aki természetesen nem voltak erős diszciplína alatt, csakhamar összebarkóztak a mi ápolóinkkal, különösen az idősebbek, a többszörös családapák. A mit

mondta, az nem volt bizonyos tragikus pl-kantéria nélküli dolog. Elbeszéltek ugyanis, hogy nekik háborúról egy szót sem szóltak, hanem azt hitték el velük, hogy ujjonnan bódított területekre viszik őket gyarmatosoknak, csak azal birták őket rávenni arra, hogy otthonukat elhagyják, hogy megigérték nekik: az új területen mindegyikük több hold földet kap, kőházat, marhát s minden szükséges megélendőségi eszközt.

Nagy volt a csodálkozásuk, a mikor Novosiciára érve mellüknek szegzett bajonettel kényszerítették őket, hogy az ott kászentartott népfelkelő uniformist felvegyék s korbáccsal verték őket Csernovitzba.

A fiatalabbak közül egy később őt állt a korbáccsal s egyik ápolónő megkérdezte tőle: mióta van a városban s hogy tetszik neki itt az élet? Azt felelte, hogy őt haza van itt s egész jól érezte magát, ha nem volna olyan messze hazulról.

— És meddig szándékoznak itt maradni?
— kérdezte a nővér.

— As germane nas wehonia! (Amíg a németek ki nem kergetnek) — hangzott a válasz.

— De itt nem németek, hanem osztrákok vannak!

— Az egészen mindegy!

És az oroszok mégis azt akarják elhitetni, hogy csak most hívják be a népfelkelőket! Eszembe jutnak egy orosz sebesült szavai, aki kétségbe volt esve, amikor honfitársai Cserno-

vitzot kiűritették, azt otthagyták. Egy ápolónő vigasztalni akarta:

— Ha el is mentek most, majd jönnek mások! — mondta neki.
— Nem fognak jönni!
— Miért?
— Bo nema! — válaszolt az orosz. Bo nema, — mert minosenek már többen.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1914. évi december 12-én:

B) Bérlet.

B) Bérlet.

Itt először:

Lengyel vér
(Polenblut.)

Nagy operett 3 felvonásban Irtó: László Stein. Zenéjét szerkesztette: Oszkár Nádai. Fordította: Gábor Andor. Kar-nagy: Tilgner Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

Kezdete este 7 1/2 órákor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Főg-Krém
KALODONT
Szájvíz

9401

NYILTTÉR.

Salgó B. Béla és neje szül. Beck Nelly szülei, özv. Beck Rosa nagymama, Salgó Jenő, Lilly, Giza testvérei tudatják, hogy forrón szeretett gyermekük, illetve testvérük és unokájuk

BANDIKA

folyó évi december hó 11-én, dalben rövid szenvedés után örök nyugalomra tért.

A drága halott hült tetemeit folyó hó 13-án, d. e. fél 12 órákor temetjük el a Karolina-utca 3-4 számú gyászházból.

Aldás emlékére!

Arad, 1914. december hó 11-én.

Köszönetnyilvánítás.

Minden kedves barátoknak és ismerősöknek, különösen a mélyen tisztelt aradi ékszerész uraknak, kik feljuttattak drága nem végtisztességén megjelentek s ravatalára koszorút tenni és szíves részvételükkel fájdalmamat enyhíteni kegyesek voltak, ezúton is hálás köszönetemet nyilvánítom.

Arad, 1914. december 11.

8515

Schubauer János.

28716—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. miniszterelnöknek 8882—1914. szám alatt kelt rendelete alapján az illetékes tényezőknek meghallgatása után az 1914. évi december hó 10. napján kezdődő hatállyal Arad m. kir. város területén a fenti rendelet hatályának időjére a fűző élelmiszer árát a következőkben állapítjuk meg:

1. a 20% nál nem több idegenkeveréket tartalmazó hektolitereként 78 kgr-os búzának métermérszája 40 korona, 2. a 20% nál nem több idegenkeveréket tartalmazó hektolitereként 70 kgr-os rozs métermérszája 32 korona; 3. súlyminőségre tekintet nélkül árpa métermérszája 28 korona; 4. egészséges, őrlőképes és emberi táplálkozáshoz alkalmas tengerinek métermérszája 20 korona 50 fillér. Buzára és rozsról a szabályszerű súlynál kisebb vagy nagyobb súly esetén a fenti miniszteri rendelet 3 §-ban megállapított árkülönbözeteknek van helye. 5. az 1., 2., 3. és 4. pontban megállapított legmagasabb árak az ezen terményekből előállított liszt árának alapul szolgálnak. A liszt legmagasabb ára tehát: a) buza (tészta) liszt mm.-ként 67 kor, b) buza (fűző) liszt mm.-ként 63 kor, c) buza (kenyér) liszt mm.-ként 46 kor 96 fillér, d) buza (egyművelés) liszt mm.-ként 48 kor, 80 fillér, e) rozslikt mm.-ként 42 kor, 61 fillér, f) árpalíkt mm.-ként 44 kor, 19 fillér, g) tengerilíkt mm.-ként 29 kor, 78 fillér, 6. Burgonyalíktól és rizslíktól a város területén kialakult piacár mérvadó.

Végül értesítjük Aradváros közönségét, hogy a tanácsnak, mint megállapító bizottságnak, ezen határozata ellen folyó évi december 8-ától számított 8 napon belül a m. kir. kereskedelemügyi miniszterhez írtokon kívüli felelősségnek van helye.

Arad, 1914. december 7,

A városi tanács.

A szépségápolás titka a használandó széplő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadohoz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testezin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világítású csodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával Nem habzik! A szájüreget deszticálja, utóíze igen kellemes A a egy porcelán-szelencén 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

ej orpát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világban „Tegerit” kenőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAIÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Közzétűzött**figyelmébe!**

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

28809—1914

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminister 8076 res. számú rendelete értelmében felhívom mindazokat, a kiknek talált, vagy egyes katonáktól beszerzett katonai ruházat és felszerelési cikkek ugyanígy katonai ruhák, takarók, látesővel, kockapár, szerszám, edény, társasjáték, nyergek, kézi lőfegyverek, hardek, kőszerek, tűzvédelmi lövedékek hüvelyei, stb. birtokában vannak, hogy azokat, ezen hirdetés közzétételétől számított 48 óra alatt hivatalomhoz, vagy a cs. és kir. katonai állomásparancsnoksághoz (Arad vár) szolgáltatassák be.

A fentebb felsorolt katonai felszerelési tárgyak be nem szolgáltatása, az 1878. évi V. t. c. 86 §-a és 213 §-a vétségét állapítja meg és mindazok, kiknek birtokában fentebb felsorolt tárgyak találhatók, ugyan ezen törvényességek alapján szigorúan büntetve lesznek.

Arad, 1914. november 27.

Gróf Tisza István utca 28-34.

Tűzifa

legolcsóbb árban, legjobb minőségben beszerezhető

Dózsa Tűzifatelepen
Gróf Tisza István-ut 28-34.

Telefon 857.

5091

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát

1915. évre

az Aradi Közlöny minden

negyedéves

előfizetője

— amennyiben előfizetési hátralékban nincs — az esetben is, ha havonként fizet elő, minden évben, az idén is

ajándéku kapja.

9379—1914. B. m. sz. rendelet.

Hirdetmény.

A közeledő karácsonyi ünnepek a lakosság széles körében váltották ki azt az óhajtást, hogy hadbavonult hozzátartozói iránt a szerencsés karácsonyi ajándékokkal terelhesse a szeretetének adóját.

A tábori postacsomagforgalom kifogástalan működése szinte legyőzhetetlen akadályokkal jár ugyan, a hadvezetés megelégedése — engedve a közkívánságnak — a harcoló katonák érdekében elhatározta, hogy a tábori postacsomagforgalmat 1914. évi december hó 5-étől 1914. évi december hó 15-éig bezárólag valamennyi csapattag részére a következő feltételek mellett ismét megnyitja.

1. A tábori postacsomag 5 kg.-nál súlyosabb és bármely kiterjedésben 60 cm.-nél nagyobb nem lehet.

2. A tábori postacsomagokban felszerelési és ruházati cikkeken kívül könnyen romló élelmiszert is lehet küldeni, mint: füstölt húst, száraz kolbászt, szalámit, kenyér sajtot, kecskesajt, csokoládét, teát, konzerveket bádagszeleccében. Ezenkívül szivar, szivarok és dohány küldése is meg van engedve.

3. A csomagolásnak a nagy távolságra és az esetleg kedvezőtlen időjárásra való tekintettel különösen tartósnak kell lennie.

Burkolatnak tehát viaszos vászont, vízhatlan szövetet vagy erős talpát kell használni.

A szövetsurkolatot össze kell varrni, a ládát jól be kell szorítani.

4. A tábori postacsomagot vagy papírburkolatot, továbbá tábori postacsomagot nem szabad használni.

5. A cím pontos és helyes legyen és magára a burkolatra legyen redőzve vagy odavarrva. Papírt címlapul nem kell használni. A cím pontos, helytelen vagy elpusztuló cím az oka leggyakrabban annak, hogy a csomag veszendőbe megy.

A csomag felső baloldali sarkán a feladó nevét és lakhelyét kell megjelölni, a felső jobb oldalra pedig ezt kell írni: "Tábori posta."

A címzésben a következő adatokat kell feltüntetni: a címzett családi és utónevét, rangfokozatát, csapattestét, az alosztály megjelölését; rendeltetési hely helyett pedig a pontos számú tábori postahivatalt.

A pontos cím másolatát magába a csomagba is kell helyezni avégből, hogy a csomag a címzés elkallódása esetében is kézbesíthető legyen.

6. Tábori postacsomagokat a feladó csak saját kockázatára küldhet, mert a posta, a háború színhelyén uralkodó viszonyoknál fogva és a vis major elháríthatatlan eseteire való tekintettel a küldeménynek sem pontos, sem helyes kézbesítésért nem vállalhat szavatosságot.

Külön tábori kézbesítő hiányában, nem lehet helye a küldemény különleges kezelésének sem, amint amilyen: utánvételek, összeg beszédése, expressz-kézbesítés, a címzett saját kezéhez való kézbesítés, térti elismervény kiállítása, stb. Nincs megengedve az értékek megjelölése sem.

Mellőzni kell továbbá nagyértékű tárgyaknak vagy pénznek a küldését is, mert ezeknek a hadbavonultak nem vehetik hasznát, és a kallódásuk pedig a feladót érveken en megkárosíthatja. Elkallódott vagy veszendőbe ment tárgyakért kártérítés nem jár.

7. A postalai szállítólevelet szigorúan kell kiállítani és az értékeiről a szavakat kell beírni: "Saját kockázatra". A szállítólevél szelvényén csupán a feladó nevét és lakhelyét kell megjelölni. A szelvényre írásheli közleményeket nem lehet rávezetni, mert a szállítólevél nem kerül a címzett kezébe. A csomagban azonban levelet lehet küldeni, amelyen a címzett pontos címét is fel kell tüntetni.

8. A tábori postacsomagok díjkötelesek.

Minden csomagért 60 fillér egységesen megállapított postabér fizetendő, ami megjelölendő értékegyeknek a szállítólevélre való felragasztásával történik.

A kézbesíthetetlen csomagok a legénység javára esnek.

9. Azokat a tábori postacsomagokat, amelyek valamilyen okból fogva a táborban nem lehet kézbesíteni, jelesül a helytelen címzésű vagy olyan csomagokat, amelyeknek címzése elpusztult és amelyekben nincs meg a címzés másolata, továbbá az eltűnt, elvesztett, avagy sebesülten vagy betegen elszállított címzeteknek szóló csomagokat nem küldik vissza, hanem az ilyen csomagok tartalmát az osztályparancsnokság az erre való szoruló legénységi állományu egyének között osztja ki. A feladó kártérítési igényt nem támaszthat.

Legolcsóbb, legjobb bevásárlási forrás

Háztartási szükségletek fedezésére.

Állnak:

Állnak:

Árc-krémek
Illatszerek
Fülgymporok
Külvi vizet
Kárpokok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Hajvizek
Szoba-illatok

ajtek és Weisz

Aradon és környékén nagykereskedés

Aradon.

Aradon.

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jellege alatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megadni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Rózsika”

Levelét vettem és vasárnap 18-án várom. „V” 5812

ALKALMAZÁST KERES.

21 éves

iparos fiatal ember 2 középiskolával, alkalmazást keres, üzleti, földi, vagy raktári munkánál. Szíves megkeresést kér, Kiss Lajos, Varjassy Lajos utca 224. sz. 5818

Egy jobb házból való leány szerény feltételek mellett, egy két gyermek mellé, uri családnak ajánlkozik. Varrni is tud. Címe a kiadóhivatalban. 5789

Könyvelésben jártas tisztviselő délutáni alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5794

Házvetőnői állást keres 28 éves leány, idősebb urnál, éves bizonyítvánnyal. Cím a kiadóhivatalban. 5801

Kerékgyártó szedalmakhoz ajánlkozik. Hubert György, Boksze (Aradmegye). 5807

ÜZLETEK.

Egy szép üzlethelyiség a piacra, azonnal kiadó. Bővebbet Bursa Testvérknél, Boros Bóni-tér 4. 5771

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Törött gömbölyű, széd posztó bélelt, olaj tengelyes, fűtőes, használatban új hintó, utazós áron eladó. Kosztut-u. 1. sz. 5800

Tisztán kezelt csirge méz különként 1 korona 60 fillért kapható Háberégnél, Andrassy-tér 6, II. em. 5803

KIADÓ LAKÁS.

Szépén berendezett villanyvilágításos 2 szobás, fürdőszobás lakás azonnal kiadó. Bővebbet Welss Róza női kalapüzletében, Deák Ferenc-utca 2. szám. 5799

Posta - Ládák

szabályozott, előírásos, tábori postacsomagok szállításához kézen szorítva (vagy nagybani eladásra mint szegélyes ládák) nagy mennyiségben, különböző nagyságban, csomagolásra kaphatók: Pollak Sándor géztárgyár házában Aradon, Nádor-utca 14. Telefon 938. 5790

Egy alkalmi vétel kapcsán sikerült nagyobb mennyiségű I. r. tűzfát olcsón megvásárolnom. Ennek következtében azon kedvező helyzetben vagyok, hogy

apritott

tűzfát

rendkívül jutányos áron árulhatok.

— Kíváncsi házhoz is szállítom. —

Tisztelettel

Virág Kálmán

Arad, Erzsébet királyné-körút 59. Telefon 65. sz. 5785

Használt

ó l o m

megvételre kerestatik

28058—19.4.

Hirdetmény.

A negyméltóságra ma már mindenki jogosult, mint az emberek közötti versenyre jutni, hogy az ország minden részén kaphasson pedig egyes oly városokban és városokban, ahol a lovaság katonai célokra meg kellene, a most főleg hadsereg alkalmából lovasok és lovasok fenyegető mérvben vásárolják. A lovakat oly célból, hogy azokat jóval magasabb áron katonai pótló lovasbizottságnak vagy a külföldi részéről lovasárslás megfizetett katonai kiküldetésnek tovább adják Minthogy a lovasajándékokra nézve az ily jellegű vásárlás szerfelett veszélyes, a mellett az

er még kényes érdekelte és súlyosan érinti.

Utasította a város közönségét, hogy az említett minőségű lovasárslásokat saját hátsókorában megakadályozza.

A midőn a város közönségét a további kényes érdekek kikerülése végett arról értesítjük, egyúttal közöljük, hogy a m. kir. földművelésügyi miniszter rendelethez folyó intézkedés tételt aziránt is, hogy nagyobb mérvű lovasárslás csak oly egyének által lesz eszközölhető, akik az illetékes katonai hatóság vagy lovasbíró bizottság által kiadott vásárlási engedélyt felmutatni képesek.

Felhívjuk a lovasbírókat, hogy közvetítőkkel lovasárslás céljából szoba ne álljanak, hanem keressék akár a katonai hatóságokkal, akár a külföldi megbízottakkal a közvetlen érintkezést.

Végül értesítjük a város közönségét, mi szerinti intézkedés történt az iránt, hogy a külföldi részére eszközölendő lovasárslásokból a kancák kizárassanak.

Arad, 1914. november hó 28

A városi tanács.

622—1914. ügyszám.

Araderi hi de'mény.

Aradi általános takarékpénztár részvénytársaság és Goldschmidt Sándor aradi cépezet Werkmeister János aradi 1. kos elleni ügyükben körülbelül 880 hectoliter bor hordókkal együtt 1914. évi december hó 12. napjának délelőtti 9 órákor Beross Bóni-tér 15. és folytatódóan Boross Bóni-tér 21. számok alatti pincehelyiségekben készenjöttöm mellett elárvereztetni fognak.

Arad, 1914. évi december hó 11-én.

Dr. Pálmai Lajos s. k.

5814 kir. közjegyző.

Áró Portorico finom K. 19. —
Áró Caylen legfinomabb „ 20. —
Áró Aranyláv „ 21. —
Áró Cuba imperial „ 22. —

Szavatolok nemes fajokért. Netto 5 grammos zacskókban várm és portómentesen házhoz szállítva. Székhely 5699

OCSIS LŐRINC

Trisztli kávé exportház.

Millió

ember használatja

Körmögés

rekedtség hurut, elnyálkásodás torokhurut, fullasztó és gerosós köhögés ellen

Kaiser-féle mellpasztillát

3 „Fenyőgyógygél”

6850 bizonyítvány orvosoktól 6 magánemberek elismerésével a legjobb ajánlás a biztos sikerre és közkedvelésre. — Egyetlen hasonló készítmény sem tud ilyen hatást elérni. Különösen kellemes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 60 tabletták dobozban.

Kapható: Székely Sándor, Hajós Árpád, Gutai Pál, des. Kelemen, Brenner Flópus, Bing Lajos, Resnay Mátyas, Vojtek Kálmán, Kreba Béla, Berger Gyula, Vajdits György, Hehs Vilmos, Götz Károly, Bernát János, Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek és Weisz drogeria, Hansu Nestor drogeria, Török A. és Társa „Agyar” drogeria, Arad, Stodolni Dező gyógyszerár, Vajrad Zoltán János gyógyszerár, Ujvártanna, Adler Lajos Gyula gyógyszerár, M. Pécska, Ora Rózsa Pankola, Teller Károly gyógyszerár, Elek Krusz Elemér gyógyszerár, Glogovics Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerár, Lipka, Székely Zoltán gyógyszerár, Chermón, Bauer Károly gyógyszerár, Kevermes, Rozim János gyógyszerár, Pécska.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utas pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó bacillákkal mint a tüdővész, a merevgörös, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. spóriái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hozzuk a szappan magunkat, a családunkat megtörtöztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák és hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye támad. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcomkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer Szent Imre szappannal vagy Carboform szappannal megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatarok, kórházak vezetésének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyszeti gyára ARAD.
Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.